

ERDÉLYI GAZDA

AZ
ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET
VÉDNÖKSÉGE ALATT ÁLLÓ

ERDÉLYI KERESKEDELMI TÁRSASÁG

(irodája: Kolozsvár, Petőfi-utca 7. szám, földszint. Telefon: 158. szám. Levélcím: »Erdélyi Kereskedelmi Társaság, Kolozsvár, Petőfi-u. 7. sz.« Sürgőnyicím: »Erdélyi Gazda, Kolozsvár.«)

Célja: Az erdélyrészi gazdaközönség támogatása minden beszerzési és eladási ügylet alkalmával, evégből:

Elvállal gazdáktól jövő megbízásokat minden mezőgazdasági termény, állat stb. eladására, valamint bármely mezőgazdasági gép, anyag, vagy szükséglet beszerzésére.

Nagy súlyt helyez arra, hogy a gazdaközönséget a legjobb minőségű vetőmagokkal ellássa.

Birtokeladás és vétel, jelzálog, biztosítás és más, birtokosokat érdeklő ügyletekben, tájékoztató, közvetítőül, esetleg megbízottként működik.

Gazdákkal szemben eljárásaiért és ténykedése miatt munkadíjat fel nem számít.

A társaság gazda-feleinek minden megbízás, vagy ügylet alkalmából a legmagasabb kedvezményeket nyújtja.

Levélbeli, sürgőnyi, telefon, vagy személyes tudakozódásra a társaság azonnal díjmentes kimerítő választ és felvilágosítást ad.

Tiszta jövedelméből az Erdélyi Gazdasági Egyletnek és az Erdélyrészi Gazdatiszti Egyesületnek, azok nyugdíjalapjai javára 5-5%-ot ad.

Ezen intézménnyel kapcsolatban fennáll és ugyanott mindenkor megtekinthető az

ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET
ÁLLANDÓ GAZDASÁGI GÉPKIÁLLITÁSA,

(mintaraktár)

melynek keretében a legelsőrangú hazai szolid gyárak összes készítményei láthatók.

Lóheremagot

vásárol a
legmagasabb

napi árban

HALDEK

magnagykereskedése,

József főherceg ő cs. és kir. Fensége udvari szállítója

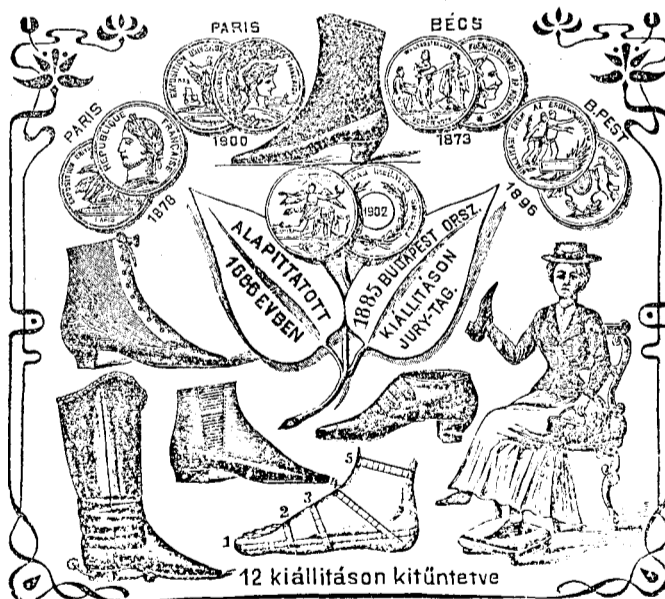
Budapest,

(926.)

Károly-körút 9. szám.

Matutsek József

férfi- női- és gyermek-cipész-
üzlete Kolozsvárt, Főtéri Status-
palota, Szentegyház-ntca 3. sz.

12 kiállításon kitüntette

Ajánlja dúsan berendezett

cipőraktárát.

951

Vöröslóhere, lucerna, fehérhere,
nyulzapuka, baltacim és
fümagvakat 944.

legmagasabb napiáron vásárol

Deutsch Gyula

heremagkiviteli nagykereskedése

Bécs, II. Robertgasse 2.

LÉBER GYULA

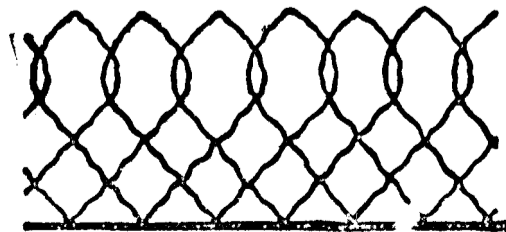
első erdélyi sodrony szövét-fonat és szita-áru gyára

KOLOZSVÁRT, Egyetem-utca 12. szám.

Telefon 439.

Ajánlja minden e szakba vágó munkáit, úgy mint: kertek ardók, vadaskertek, szőlők, sírhelyek, stb. bekerítéséhez való Gép-sodrony-fonatait, majorsági udvarok fonattal való bevonását; pince, padlás, felső világosságmagtar és tleskamra ablakok rostelyzatát, athanyo rosták, szén, kocsz, kavics válogatásához; szikrafogók gépekhez. Zöldre festett légy szövét, szelelő és löher-

rosták. Backer-féle rosták és egyébféle használatra vas-, réz- és ezinszövetek, Kruppa-sodrony szegélyzetek, aczel tüskés sodrony-kertek s. a. t. bekerítésére. Különbféle mintákban, fakerethe foglalt rosták és szíták, ruganyos ágybetétek (mátráz), sodrony-láb-törölők. Képes árjegyzékkel kívánatra ingyen és bérmentve szolgálok. (339.)

Előfizetési Felhívás!

Erdélyi hazarészünk legfüggetlenebb, legélénkebb és legolcsóbb politikai napi lapja

az

„UJSÁG”

Független, mert tisztán az a közönség tartja fenn, amely Magyarország teljes kormányzati és anyagi önállóságáért lelkesül. Senki mástól anyagi segílyt nem kap. Épen ezért korlátok, melléktekintetek nem kötik és nem vezetnek közcélu akcióinál.

Legélénkebb, mert a legjobb erőkből álló munkatársgárdája van és leggyorsabb, mert éjjeli lap lévén, már a reggeli gyorsvonat szétviszi az egész Erdélybe s így az összes budapesti lapokat egy nappal, a kolozsváriakat pedig egy fél nappal megelőzi.

Legolcsóbb, mert míg más lapok előfizetési ára évi 28 és 32 korona, addig

az „UJSÁG” előfizetési ára

egész évre csak: 24 korona.

félévre „ 12 „

negyedévre „ 6 „

egy hónapra „ 2 „

Ilyen előfizetési árral indult már kezdetben és ez is egyik oka annak, hogy a lap előfizetői a legnagyobb arányban szaporodtak.

Az „Ujság” felelős szerkesztését mult évi december 29-től **Dr. Papp József** kolozsvári ügyvéd vette át, a kit munkásságában számos kolozsvári és vidéki közéleti férfi támogat.

Az „Ujság” — politikai és társadalmi akciói mellett — kiváló gondot fordít a köz- és mezőgazdasági érdekek megfelelő, alapos és helyes irányu szolgálatára is. Ily tárgyú rovatait a legjelesebb helyi és fővárosi szakemberek látják el közleményekkel.

Előfizetési pénzek utalványlapon

„Az „UJSÁG” kiadóhivatalának

Kolozsvártt”

(781.)

ezimen küldendők.

==== Mutatványszám ingyen küldetik. ====

Kolozsvár, 1902. decz. 25.

(Iroda: Petőfi-u. 7. sz.; telefon: 158. sz.)

Mélyentisztelt Uram!

Tisztelettel tudatjuk, hogy az erdélyrészi gazdaközönség által rég éhajtott azon közbenjáró intézmény, melynek feladata, hogy gazdák és gyárosok, meg nagykereskedők között minden tekintetben megbízható összekötő kapcsolatot képezzen — ez év végén megalakult.

Alólrótt „Erdélyi Kereskedelmi Társaság“, mindenben az Erdélyi Gazdasági Egylet intenciói és célzatai szerint és annak erkölcsi patronátusa, védnöksége alatt — szervezkedett.

Célünk: az erdélyrészi gazdaközönség támogatása minden beszerzési és eladási ügylet alkalmával. Eljárásainkban szolidak, pontosak és gyorsak leszünk. Nehézkedések, hosszas tanácskozások és az ügyletek rovására menő lassú eljárási szabályok nem kötvén kezeinket — mindenkor abban a helyzetben leszünk, hogy gazdafeleink számára az alkalmas vételi s főképp eladási legjobb terminusokat azonnal jelezhetjük.

Intézményünk elvállal gazdáktól jövő megbízásokat minden mezőgazdasági termény, állat stb. eladására, valamint bármely mezőgazdasági gép, anyag, vagy szükséglet beszerzésére.

Nagy súlyt helyez arra, hogy a gazdaközönséget a legjobb minőségű vetőmagvakkal ellássa.

Birtokeladás és vétel, jelzálog, biztosítás és más birtokosokat érdeklő ügyletekben, tájékozóul, közvetítőül, esetleg megbizottként működik.

Gazdákkal szemben eljárásaiért és ténykedéseierért, munkadíjat fel nem számít.

A társaság gazda-feleinek minden megbízás, vagy ügylet alkalmából a legmagasabb kedvezményeket nyújtja.

Levélbeli, stüργönyi, telefon, vagy személyes tudakozódásra a társaság azonnal díjmentes kimérítő választ és felvilágosítást ad.

Tiszta jövedelméből az Erdélyi Gazdasági Egyletnek és az Erdélyrészi Gazdatiszti Egyesületnek, azok nyugdíjalapjai javára, 5—5%^o-ot ad.

Ezen intézménnyel kapcsolatban fennáll és ugyanott mindenkor megtekinthető az

Erdélyi Gazdasági Egylet
ÁLLANDÓ GAZDASÁGI GÉPKIÁLLITÁSA.
(mintaraktár),

melynek keretében a legelsőrangú hazai szolid gyárak összes készítményei láthatók.

Abban a reményben, hogy — a gazdatársadalom anyagi javát célzó — ifjú intézményünket Tekintetességed is pártolni és legelső adandó alkalmammal igénybe venni kegyes leendő — vagyunk

hazafias tisztelettel kész szolgái

ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET
VÉDNÖKSÉGE ALATT ÁLLÓ
ERDÉLYI KERESKEDELMI TÁRSASÁG.

Edoys Tokaji Munkács

ERDÉLYI GAZDA

AZ „E. G. E.” TAGJAI INGYEN KAPJÁK.
ELŐF. ÁR: 1 ÉVRE 12 KOR., 1/2 ÉVRE 6 KOR.,
1/4 ÉVRE 3 KOR. EGY SZÁM 24 FILL.

KÖZ- ÉS MEZŐGAZDASÁGI HETILAP.
AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET ÉS ERDÉLYRÉSZI GAZDASÁGI EGYESÜLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.
MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
KOLOZSVÁR, PETŐFI-UTCA 7. SZÁM.
MINDEN KÜLDEMÉNY ODA INTÉZENDŐ.

Kérjük a hátrálékos előfizetési díjak beküldését.

TARTALOM:

Önálló eredeti cikkek:

A haldokló esztendő.	657
Állategészségügyi rendszertünk fejlődése és célja I.	658
Káros vagy hasznos-e a 3 forduló. <i>Mósa Attila.</i>	660
Gazdatisztek nyugdíja. <i>Éber Ernő.</i>	661
Hibák a komlótermesztésben. <i>Csérer Lajos.</i>	663
Szervasmarhatenyésztésünk hanyatlásának főoka s annak megakadályozása. <i>Barra Mózes.</i>	664
Mikor, hogyan fejessük teheneinket? <i>Dióssy Imre.</i>	664

Tárca:

A természet háztartásának egyensúlya. *Krenedits Ödön.*

Kisebbségi szakközlemények.

Egyleti élet:

Az Erdélyi Gazdasági Egylet, igazgató-vál. ülése.

Vegyes közlemények

Erdélyi piaciár- és terméstudósítások.

Értesítések

A haldokló esztendő.

Haldoklik megint egy esztendő. Remények tűnnek, szállnak el vele s elmúlnak a gondok és bajok, melyek létehez fűződtek. Hogy az új esztendővel feltámadjanak a remények, fölújuljanak a bajok. Ilyen már a világ körforgása. A remény mindig újra fakad s a bajok sohasem múlnak el; a remények teljesülését elfojtják a bajok s a bajok mégis mindig új reményeket élesztenek föl bennünk.

Vessünk egy pillantást erre az elmúlt esztendőre, melynek eseményei, alkotásai nem egy esztendőre, hanem hosszú időre hatnak ki mezőgazdaságunkra. Egy rossz termés jegyében indult meg s ez a rossz termés ránehezedett közgazdasági viszonyainkra s elnyomta egész állami szervezetünk vérkeringését. Elszibadtunk, elkábultunk ez alatt a nyomás alatt; elcsüggedtünk és tétlenségre kényszerültünk miatta. Az 1901. évi termés gyengévé tett egy esztendőre, amely esztendő alatt nem tudtunk áldozni a szükségesre sem, még kevésbé a csak hasznosra.

Kétségtelen tény azonban, hogy az a sok rossz éven át kedvezőtlené, majdnem válságossá kialakult helyzet, melynek csúcspontjára mezőgazdaságunk s vele egész közgazdaságunk az 1902. esztendőben jutott, az állami és társadalmi szervezet minden tényezőjét fokozottabb, céltudatosabb, megfeszítettebb munkára ösztönözte s ennek a munkának hatása alatt az egész ország közvéleményének élesztő, melegítő, terményítő körébe kerültek a közgazdaság nagy kérdései s a helyzet javítására fölmerült nagy eszmék.

Az alkotmányunk visszaállítása óta eltelt harmincöt esztendő óta sohasem volt olyan kormányunk, mely a mezőgazdaság érdekeit jobban szívén hordta volna, mely a mezőgazdaság érdekében olyan tetterővel és eredményesen működött volna, mint ez a kormány, melynek minden tagját áthatja az a tudat, hogy a mezőgazdaság az alapja egész állami és nemzeti létünknek s ha gyenge az alap, ingadozó lesz mindaz, ami rajta fölépül.

Súlyos föladatak nehezettek rá ebben az esztendőben a kormányra. Az Ausztriával való vámközösség és a gazdasági ki-

egyezés megoldatlan kérdéseinek ügyét még erősebben összehogozta Németországnak új védvamos irányzata. Látjuk azt, hogy kormányunk Ausztriával szemben szilárdan és lefegyverezhetetlenül áll azzal a fölfogásával, hogy olyan kiegyezést Ausztriával nem köt, mely mezőgazdaságunk teljes védelmét nem biztosítja. S a német védvamos irányzatra kész a kormány új autonóm vámtarifánkban a Balkán államok behozatalát kirekesztő védvamosokkal felelni. Látjuk kormányunk titáni küzdelmét s mire ez az esztendő lepörög, kormányunknak kezében lesz az a paizs, mely a mi érdekeinket akár közös, akár önálló vámterületen meg fogja védeni.

De azért kormányunk megtett, amit csak tehetett. A földmivelségi és igazságügyi miniszterek az új tagosítási törvény megalkotására tervszerű adatgyűjtést végeztek és szakadatlan értekezleteket tartottak. Az igazságügyminiszter a polgári törvénykönyv tervezetét elkészítette s ebben a mezőgazdaság sok sérelme nyer kedvező megoldást. A földmivelségi miniszter tovább folytatta — különösen Erdélyben — céltudatos telepítési munkáját. A székelység bajait és jogos kívánságait éber figyelemmel kísérte a földmivelségi miniszter és nemcsak kormánybiztost küldött ki a székely kisbirtokosok helyzetének javítására Sándor János személyében, de maga is bejárta a Székelyföldet s ez után még ez évben mindjárt széles mederben megindult a székely akció. A közoktatásügyi miniszter a gazdasági ismétlő iskolák új szervezetét dolgozta ki s ezáltal a gazdasági szakismeretek terjedésének alapját vetette meg. A szociális törvények közül az általánosan óhajtott és az általános óhajokat kielégítő kivándorlási törvény megalkotása és megszavazása örvendetes dolog. A földmivelségi miniszter népszerűalkotását, a gazdasági segélypénztárt kifejlesztette és kibővítette. Általános kívánságra és meglegedésre a kormány elnöke kijelentette, hogy az olasz borvámklauzult fölmondja. Bővebben ösmertettük mindezeket az év folyamán, előismerve is, bírálva is.

De a kormány hasznos működése, összevágott és részben következménye is

Lóher- és lucerna-

•• magvakért a ••

legmagasabb árakat

fizeti

MAUTNER ÖDÖN

cs. és kir. udvari magkereskedése

BUDAPESTEN.

VII., Rottenbiller-utca 33. szám.

VI., Andrásy-út 23. szám.

Nagy minták a mennyiség megjelölésével a fenti céghez küldendők.

Teljes áron vásárol LUCZERNA, LÓHERE és mindennemű

TAKARMÁNYMAGVAKAT

Legelőnyösebb feltételek mellett értékesít mindennemű

GABONAFÉLÉT, SZESZT, és szállít ERŐTAKARMÁNYOKAT

532. I.

Magyar Mezőgazdák Szövetkezete Budapest, V., Alkotmány-utca 31-ik szám.

Szállít, illetőleg berendez tejgazdasági és takarmánykészítő gépeket, tej és takarmánykamrákat, világítási és szivattyutelepeket.

Legajánlatosabb forrás mindennemű gazdasági anyag és eszköz beszerzésére.

Alapszabályait és árjegyzékét kívánatra azonnal megküldi.

volt a társadalom életre kelt érdeklődésének és kifejlődött tevékenységének. Maga az E. G. E., mint ennek a hazarésznek első gazdasági érdekképviselete, informáló tájékoztató, tanácsadó és kezdeményező működésével jó segítő társa volt a kormánynak. Minden ügyben, mely közvetlenül és közvetve az erdélyrészi mezőgazdaság érdekeit érintette, tekintélyes és figyelembevett szavát hallatta.

A vámkérdés, a komlóértékesítés ügye, az erdélyi városok vámügyi, a végrehajtási törvény revíziója, a mezőgazdasági főiskola Erdélyben való föllállítására, az új tagosítási törvény, a telepítés ügye, a gabona- és állatok vasúti szállításának kedvezőbbé tétele, a székelység s az egész erdélyi magyar kisbirtokosság ügyének fölkarolása, a mezőgazdasági termények jobb értékesítése, a cukorrépa-, lóhermagtermesztés előmozdítása és ezen természeti ágak érdekeinek megvédése; de ezeken kívül is, az erdélyi ló-, szarvasmarha- és juh- és sertésenyésztés mind-mind hivatott és tekintélyes érdekképviseletet találtak az E. G. E. egy évi működésében.

És mikor így látjuk, hogy a társadalom is, a törvényhozás is, a kormány is a viszontagságok között mintegy megedzve s a bajok által új tevékenységre sarkalva dolgoznak gazdáink érdekében, akkor a sok baj, sok veszély között is az új esztendővel együtt a reménység új virágának kell fakadnia. Karácsony a remény újjászületésének ünnepe. Ez a szép fehér Karácsony támaszsa föl a reményt a bátor-talanokban és csüggedtekben is.

Állategészségügyi rendszertünk fejlődése és célja.

Államférfiak, nemzetgazdasági kérdésekkel foglalkozó szaktudósok és az egyes államok törvényhozó testületei úgy látták jónak, hogy a ragadós állati betegségek terjedését és ezzel együtt azokat az óriási károsodásokat, melyeket az egyes államok ezen a réven szenvednek és az állatforgalom útján egymásnak okoznak, — törvényes intézkedésekkel csökkentsék. Hogy ezek az intézkedések az elérni óhajtott célt minden vonalon biztosítsák, az egymással kereskedelmi viszonyban levő államok között megállapodás történt a védekezés rendjére és az egyes betegségekkel szemben követendő eljárásokra nézve. Az egyes államokat tehát ezen — mondjuk — nemzetközi megállapodások kötelezik és pedig nem csak a védekezésre, hanem annak módozataira nézve is. Eziránt Ausztria és Magyarország kormányai még azt a jogot is megadták kölcsönösen egymásnak, hogy saját szakértőjük útján szerezhettek meggyőződést arról, hogy az ország területén a helyi hatóságok miként fogatosítják a megállapodásokat. Ugyanezt a jogot adta nekünk Szerbia, míg az egyes államokba újabban kinevezett gazdasági szaktudósaink nagyobb általánosságban ezeket az ügyeket most már Európaszerte figyelemmel kísérik.

Nem lehet tehát aziránt kétségünk, hogy a földmivelésügyi minisztérium, melynek kezelése és vezetése alatt hazánk állategészségügye áll, kellő tájékozottsággal nem bírna úgy a fejlettebb, mint az elmaradottabb államok védekezési rendszeréről. Ebből pedig természetesen az következik, hogy meg tudja állapítani annak mértékét is, hogy hazai viszonyaink között melyik betegség ellen meddig terjedő és milyen irányú intézkedések elkerülhetetlenül szükségesek.

A sertésvésznek és újabban a ragadós száj- és körömfájásnak nagymérvű elterjedése folytán sok ember foglalkozik hazánkban ezekkel a kérdésekkel, s hogy ezt az érdek-

lődők minél behatóbban folytathassák, elmondjuk itt vázlatosan a ragadós állati betegségekkel szemben alkalmazott és alkalmazásban levő intézkedések keletkezését és igazi célját.

A ma panaszkodó gazdáknak és nem gazdáknak aligha van fogalmuk arról, hogy a folyton emlegetett régi jó időkben milyen állategészségügyi viszonyok uralkodtak hazánkban. Akkor még csak itt-ott akadt meg egy-egy állatorvos az ország területén és a ragadós betegségek kóroktanát, fejlődésének, terjedésének körülményeit alig ismerték jobban Mózes, Homer, Ovid, Portius Cató, Columella, Dionysius Halicarnassus, Titus Livius s a többi ókori íróknál. kik lánglelkük egy-egy szikrájával az orvosi és közgazdasági kérdések rejtekeit is bevilágították.

Régi elavult iratok és hamvas, szakadozott lapokból álló könyvek azonban szomorú képeket tárnak elénk ezeknek a régi jó időknek viszontagságos napjairól. Látjuk ezekből, hogy mily rengeteg veszteségek sujtották a népeket sokszor porig, de mindenkor az inségig, amíg az orvosi tudomány fejlődése rendjén és a ragadós betegségek okainak felderítése útján lehetővé nem vált a rendszeres és sikeres védekezés módozatainak megállapítása.

Hivatalos számadatokat, úgynevezett statisztikát persze nem vezetett akkoriban senki, a veszteségek nagyságát, tehát az egyes betegségek fennállásának tartalmából és a nyomukban támadt szegénységnek, nyomoruságnak leírásából láthatjuk.

Csak a közelmúltból emlétek itt fel néhány adatot, melyekből a mai gazdák is következtethetnek némileg a veszteségek nagyságára. Ime: a keleti marhavész hazánkban 1740-től 1795-ig, 1805-től 1813-ig, 1827-től 1842-ig, 1849-től 1856-ig, 1861-től 1870-ig uralkodott és csak 1874 végével sikerült végleg elfojtani. Hogy milyen hatással volt ez az állapot közgazdasági viszonyainkra és magára a szarvasmarha tenyésztésre, álljon itt egyik szaktekintélynek egykorú leírása:

AZ „ERDÉLYI GAZDA“ TÁRCÁJA.

A természet háztartásának egyensúlya.

Csak gondtalan gyermekész, mely a látzatnak szűk korlátai közül nem tudott még kiemelkedni, a könnyelmű ember, kit csak a pillanat kellemes vagy kellemetlen behatása tart lefogva; a fiatal leány, kinek szive csupán a szép iránt fogékony s minden olyantól irtóztatva fordul el, a mit az isteni kéz, neki nem tetsző mezbe öltöztetett — és a tudatlan emberek szoktak zúgolódni a teremtes egynémely alkotása ellen, melynek hivatását felfogni nem bírván: azt egyszerűen fölöslegességnek tartják.

Hányszor hallottam különben okos embereket is, kik felvetették a kérdést: vajjon mire való Isten teremtménye a cápa, mely csak rettegésére szolgál úgy a tenger lakóinak, mint magának az embernek?

Mos uraim, önök bizonyára ösmerik a heringet, sőt egyet-kettőt minden évben el is fogyasztanak közülök. Tudják önök, mi az a hering? Látták önök már a rajt, a mely

Szent-János éjjelén a tenger színén megindul, a millió és millió heringet; szorosan egymáshoz simulva, mint eleven szigetek, szárazföldek, kis világrészek, melyeket még a hajók sem bírnak áttörni?

Ez a heringek szerelmének időszaka, a mely tömeges, nagy szerelem vajmi súlyos következményekkel járna a földre, a tengerre s azok minden lakóira; ha a természet örök rendje nem gondoskodnék az egyensúly helyreállításáról.

Egy heringnek 35—40,000 tojása van! Roppant szaporaság, melylyel megközelítőleg sincsen arányban az a 24—25 millió métermázsza évi fogyasztás, a mely Európa lakosságára esik. E csekély fogyasztás mellett a hering úgy el lepné a tengert, hogy abban nem maradna víz!

Segít azonban az embernek, az egyensúly helyreállításában a tőkegadó, mely halfaj kiválólag heringgel és szardellával táplálkozik; azonban maga a gadó is még oly szapora, hogy szintén elárasztaná a tengert, ha nem sietne fogyasztására a tok és egyéb, kevésbé szapora halfaj; és hogy ezek fenyegetőleg el ne szaporodjanak: arról gondoskodik a tengerek sakálja, a cápa, a mely csak

egy-két efeven fiat szül évenként, de falánk-ságában és éhségében néha még azokat is elpusztítja!

Igy áll a rend a rovarokra nézve is, a melyek a szárazföldet őrzik meg az ember számára.

Tekintsünk csak figyelemmel körül az erdő fái között s vegyük kissé élesebben szemügyre a mindannyiunk által ismert szilfát, a melynek hasábjait oly előszeretettel halljuk télen át kályhánkban pattogni és azt fogjuk látni, hogy egy tizenkét éves szil, egy év alatt 164,500 magot terem s ha mi sem gátolná, úgy ez a mag másik tizenkét év alatt 26960 millió szilfát teremne.¹

M lenne a földből pár évtized alatt ezen fanem elszaporodása által, mely ma már csak a legszegényebb favidékeken tenyész; de szabadakarata érvényesültével, rövid időn az egész szárazföldet elborítaná? Mit tenne az ember, az állat, a többi növényzet, mely ma mind a földből él?

Meg lenne zavarva a természet egész rendje; sűrű erdő borítana mindent, kihalna az egyéb növényzet, majd a növényevő álla-

¹ Schrank számításai.

Kolozsvári Takarékpénztár és Hitelbank R. t.

Teljesen befizetett alaptőkéje 1.200.000 korona.

Kolozsvárt, Mátyás- király-tér, 7. sz. saját házában.

Betéteket előnyös feltételek mellett fogad el könyvecskékre, vagy folyószámlára és azokat felmondás nélkül fizeti vissza.

Váltókat olcsón számítól le.

Előleget ad értékpapírokra és kézi zálogra.

Jelzálogos kölcsönöket nyújt földbirtokokra és kolozsvári házakra. Törlesztési kölcsönöket közvetít a Hazai Takarékpénztár részére.

Áruraktárai (a pályaudvar mellett) olcsón kezelik a betárolt árukat és azokra előleget adnak. Ugyanott kölcsönzések is kaphatók.

Ugyanott a

The Gresham Életbiztosító Társaság Vezérügynöksége.

„A szarvasmarha sülyedésének második*) főoka a pusztító marhavészben keresendő, mely 1827-től 1842 ig Magyarország határain szüntelenül dülöngött, s az azelőtt a szarvasmarha iránt már úgy is kétszóra kapott nagy közönységre még a bizalmatlanságot is csatolta: minek folytán a szarvasmarháknak elhanyagolása tetőpontját érte.“

Elmondja tovább az író, hogy hazánkban a marhafaj, a marhavésznek 15 éven át tartott pusztítása dacára sem pusztult ki egészen, buzdítja az egykorú gazdákat, hogy a Szabolcsban és Biharban néhány nagyobb gazdaságban megmaradt gulyából igyekezzenek tenyészanyagot szerezni és a marhatenyésztést fellendíteni. Ezek a gulyák azonban szerinte az 1849-ben újból fellépett marhavésznek áldozatul estek, mely után ezeket mondja: „Miután nálunk a marhavész eredetileg sohasem támad, hanem mindig idegen keleti tartományokból hozatik be, ennek elkerülése oly módon eszközölhető ki, hogyha az idegen vágomarháknak behozatalt a honi marháknak oly nagy számban kiállításával, a mi az ország ebbeli szükségleteinek fedezésére elegendő, feleslegessé tesszük.“

Mit tesz ez magyarul? mindenki megértheti. Szerintem és a valóság szerint is azt, hogy a folyton pusztító járványos állati betegségek miatt (mert nem csak a keleti marhavész, hanem a lépfene, sercegő üszök s más ragadós betegségek is folyton tizedelték ám az állatállományt!) a maihoz bizonyára csekély népességű, terjedelmes és dús legelők felett rendelkező Magyarországon nem volt elegendő vágni való szarvasmarha!

Folytathatnám én ezeket a szomorú példákat tovább és tovább; leírhatnám, hogy az igavonómarha elpusztulása után mennyi ideig rozsdásodott az eke vasa és miként fényesedtek ki a kapák, melyekkel a föld népe keser-

* Az első a merinó juhok tenyészítésének felkarolása volt, mely miatt az egykori író szerint akkor egészen száműzték volna Magyarországból a szarvasmarhát, ha az eke és a szekér maguktól járhattak volna.

tok, melyek nem érnék el a fák koronáit; kihalnának a ragadozók a kihalt táplálék során, kihalna a madársereg énekes világa, mert nem lelne rovar; igen, rovar, hiszen voltaképpen e végpontból indult ki okoskodásom, ez a kis homályos kép a földről, mely azon esetben állana elő, ha a fák férgei ma megszűnnének létezni.

Bölcs kéz szórta őket fajonként, családonként külön-külön küldetéssel a földön szerteszét s kimért nagyobb vagy kisebb szaporasággal vannak megáldva, hogy pusztításuk is a teremtés rendjének legyen megfelelő, esetleges tulszaporaságuk ellen pedig fogyasztóik működjenek, az énekes madarak, a megkívánt arányban fenntartván a csodálatraméltó egyensúlyt.

A száz éves fenyő erdő betölté hivatását mint erdő, de az életosztón további tengésre készítené, talán még más ötven vagy száz évig is és haszon nélkül foglalná el a helyet.

Segít tehát a természet: elküldi hernyóinak seregét, mely a fák tüit lerágja s a nedvképződés nem lévén raktározást a tülevelekben, túltelíti magát a testet, a fa és kérge közé szivárogo s elválasztja azokat egymástól.

vesen verejtékezve vágta a szivály agyagos földet, hogy legalább kenyérnek valót vehessen.

Leírhatnám, hogy milyen volt akkor az igazi szegénység, a földhöz tapadt nyomorúság és hogy ehhez képest milyen a mostani? ... de nem teszem, hanem egyszerűen utalok arra, hogy azóta nagyot változott a világ állása.

Fejlődött, még pedig rohamosan fejlődött minden. Az emberek száma hazánkban is kétszerte olyan nagy, mint abban az időben volt.

A közlekedési és kereseti viszonyok megváltoztak, az igények növekedtek s ezekkel arányban az orvosi tudomány is fejlődött, miáltal aztán lehetővé vált, hogy az egyes országok állatállományában fekvő és az emberi életszükségletek szempontjából immár nélkülözhetlen vagyon a pusztulástól, a megsemmisüléstől megfelelő intézkedések által megmentessék.

Ilyen irányú intézkedések — eltekintve az 1859-ben kiadott osztrák belügyminiszeri rendeletről, melynek megtartását már hazafiúi érzelmeink sem engedték — hazánkban egész 1874-ig csak országos járványok idején tettek esetről-esetre más-más alakban a szükséghez képest. A keleti marhavésznek fent vázolt pusztításai azonban már türhetetlenné és elviselhetlenné váltak, miután a népesedés szaporodásával a szükségletek is fokozódtak, a közlekedési eszközök (vasútak, közútak, stb.) fejlesztésével pedig mindinkább nagyobbodott az eshetősége annak, hogy egymástól távolos s annakelőtte csak kivételesen érintett vidékekről gyorsan és közvetlenül behurooltassanak egyes betegségek.

Mindezek káros következményeit Ausztria-, Német-, Olasz- és Franciaország még súlyosabban érezte, mint mi, lévén ott az állatállomány értékesebb és a járványos betegségek iránt fogékonyabb, tehát a szenvedett veszteségek sokkal nagyobbak, mint nálunk; másrészt pedig a földterülethez és a termelt anyagokhoz mérten a népesség számaránya jóval nagyobb volt ott már akkor is, mint ná-

Felhasználja ezt a kedvező alkalmat a rovarok egy másik serege, s befuródik a kergén át az eleven husba és azt emésztve, a már is beteg fát halálos agóniába ejti, mely rohamosan segíti elő a végét, mert a rovarok sokasága a betegség nagyságával arányosan szaporodik s később más kisebb fajta rovarok által, de sokkal nagyobb mennyiségben váltatik fel, a melyek azután porrá, televény földdől őrlik azt.

De ekkoron már új, zsenge erdő sarjadték árnyékolja be a sirt, melynek mélyén azonban az anya koránsem pihen, hanem táplálván mint talaj az ifjú fát; maga is újra él abban.

Mert hiszen minden halálnak nyomában új élet fakad s még az emberi ajkon kilehelt utolsó sóhaj szénsavát is, ha ma nem, holnap fogja fel egy feslő virágbimbó, vagy más egyéb, a mi szénsav táplálékra szorul.

Hogy tovább fejlődhessék az élet, azért következik be a halál minden szerves lénynél, úgy az embernél, mint az erdő fájánál s mert önhalálát öntudatosan vajmi kevés élő okozza, azért rendeli azt felsőbb hatalom, reá bocsájtván a halál miazmáit, rovarok, bacilusok s egyebek alakjában.

lunk. Azok a népek nagyobb igényűek is, számuk többak is lévén, a járványok miatt szenvedett veszteségeket nemcsak nagyon megsínylették, hanem annak elhárítása felől is gondoskodni kezdettek.

Igy jött létre az európai államok közös akaratából az 1872-iki bécsi kongresszus, azon célból, hogy a keleti marhavész ellen szükségessé vált rendészeti intézkedéseket együttesen megállapítsák. E kongresszus megállapítása alapján valamennyi európai kulturállamban törvények és rendeletek szabályozták a marhavész elleni intézkedéseket. Ennek az alapján hozatott meg nálunk is az 1874. évi XX-ik törvénycikk, melynek kettős célja volt:

1-ször: a keleti marhavész behurcolásának megakadályozása,

2-szor: a behurcolt betegség helyhez kötése, illetőleg elfojtása.

A következmény azt mutatta, hogy a betegség elfojtása céljából hozott határozatok és elrendelt törvényes intézkedések jól voltak megválasztva, mert az ismételt behurcolt, becsempészett betegség 28 év óta nem jutott járványos elterjedésre.

Ez az eredmény a járványos betegségek okainak tüzetesebb megismerése mellett az állategészségügyi rendszert feladatainak fejlesztését vona maga után. Magától jött a gondolat, hogy ha már a legveszedelmesebb bajt — Európa szarvasmarhatenyésztésének rémét — sikerült rendészeti és egészségügyi szabályok alkalmazásával elhárítani, miért ne tennék ezt meg a többi kisebb károsodásokat okozó, de együttvéve mégis nagy veszteségek forrását képező ragadós betegségekkel szemben.

Gyorsan megérlelték ezt a gondolatot a fejlődő viszonyok, melyek egyideig a nemzetközi forgalom és a világkereskedelem szabad kifejlesztésének kedveztek. A tengeri és folyami hajózatok növelése, országokat összekötő vasútvonalak építése, az egyes országok területén a vasúti hálózatok kiegészítése s ezzel kapcsolatosan egyes államokban az ipar óriási fellendülése, gyorsan átváltóztatta a népesedési, termelési és kereseti viszonyokat, me-

És maga a rovar, ha betöltötte hivatását, túlszaporodása ellen más rovársereg s a madarak működnek közre már akkor, midőn még hernyó alakjában lepi el a fát. Ha pedig már báb alakjában a föld alá bujtak, jön a vadkan, a varju és kikaparja, kiturja őket ónasta sirjukból s a felemésztésre szánt részt kieléhetetlenül elpusztítja.

Azoknak a sorsa sem kedvezőbb, melyek a fakérge alatt báboznak, mert azokat a harkály s a cinege kopogtatja ki onnan, ha pedig már mint kifejldött állatok ülnek ki a kéregre, akkor a zöld, a vörös harkály s a varju, legelkeseredettebb pusztítóik.

Egész raja a madárseregnek vonul az olyan vidékre, a hol a rovarok tulságosan elszaporodnak; de elvonulnak ismét, ha a túlszaporodott részt megsemmisítették.

Ennyire bölcsen tartja fenn a természet az egyensúlyt!

S midőn ezt a bölcs egyensúlyt barbár kezekkel igyekeznek feladni az ember: akkor még ő emel panaszt annak rendje ellen!

A vadkant lepuskázza, nem annyira a táplálék szükségessége, mint inkább vadász szenvedélyének kielégítése végett; szarkát, varjut ellenségnek tekint s különféle érvekkel

Mindenmü, vizben oldható és szavatolt beltartalmú **műtrágyafélék**, ugymint: esontliszt és ásványi **szuperfoszfátok**, valamint a tavaszi vetések trágyázására alkalmas különböző: nitrogén és káli tartalmu szuperfoszfátok és chilisalétrom a legjobb minőségben és a legkedvezőbb feltételek mellett kaphatók a:

Zalathnai Kénkovand-Ipar Részvénytársaságnál

Központi Irodája: BUDAPESTEN, IV. ker., Bécsi-utca 5. szám, a hová a rendelések és mindenmü kérdézősködések intézendők. Rendeléseket készséggel elfogad és közvetit az Erdélyi Gazda közvetítő osztálya. A gyár árjegyzéke lapunk minden számában található!

lyek aztán az egész vonalon maguk után vonták a változások hosszú sorozatát.

Minden államban, de főleg a fejlettebb iparu államokban a mezőgazdasági termények és a hus ára csaknem kétszeressé szökött fel, sőt a tekintélyesebb ipar államokban a fogyasztás olyan mérvet öltött, hogy bár mindent elkövettek és elkövetnek még ma is, hogy a mezőgazdasági termelést fokozzák, ezt a rendelkezésükre álló földterületen, a szükségelt arányban fokozni nem képesek.

A helyzet tehát úgy alakult, hogy Európának néhány állama állandó vevőként jelent meg a világ piacon és így a kisebb népességű és termény felesleg felett rendelkező államok áruinak értéke is emelkedett s megindult a versengés aziránt, hogy ki-ki állandó és viszonyainak leginkább megfelelő piacot biztosítson terményei számára.

A kínálat persze nagy volt eleitől kezdve, sőt a tengeren túli államok is megmozdultak és talán még emlékeznek arra sokan, hogy az amerikai zsir behozatala milyen arányokat öltött, s milyen konkurens lett a hazai zsirnak, mennyire lenyomta a sertésárakat még nálunk is, a hol pedig szükség ilyen árucikben azelőtt sem volt érezhető. Így volt hazánk hosszú ideig az amerikai és romániai búzával is. Ha pedig már itthon is versenyképes volt az amerikai áru, elképzelhető, hogy a bevételre szoruló államokban még inkább szorította terményeinket.

Másrészt ez a verseny súlyosan ránehezedett az ipari államok mezőgazdasági termelésére is, annyira, hogy az ottani gazdák inogni kezdtek, nem bírták meg a külföldi versenyt, vagyis képtelenek voltak a termelés fokozására, levén ez náluk sokkal költségesebb, mint a nagyterületek felett rendelkező mezőgazdasági államokban. Az pedig, hogy az ipari államokban a mezőgazdasági termelés életerős alapokkal birjon és fejlődjön, szintén elsőrendű állami érdekeknek ismertették el, mely az illető államok kormányait arra készítette, hogy ennek a termelésnek védvámok által segítségére, védelmére kelljenek.

indokoltan, örökös háborút visel az erdő és mező minden madara ellen, sőt teljesen hatalmába ejti magát a fát s az erdőt!

A rovarokat azonban sokkal kisebb tehermentényeknek nézi, semhogy figyelmére méltatná működésüket; sokkal rejtettebbnek találja zúgaikat, semhogy azoknak bizonyos mértékben való pusztítását hasznothajtó cselekménynek tekintené; hagyja tehát szaporodni — s ha soknak találja számukat: a természet beosztását helyteleníti érte.

Pedig a ki megfosztotta az erdő uralmától a állatvilágot: annak magának kellene abban a háztartást folytatnia helyette. Elősegíteni a természet működését: a vén, vagy egymást növéskben háborító fákat irtani, az óralánra függesztett vadkan agyarakat, melyek az erdő földjét szántották, hogy termékennyé tegyék a lehullott mag kikeltésére, keze munkájával, ásóval, kapával helyettesíteni, vagy pedig meghajolni a viszony előtt, a melyben minden a mi él, egymáshoz áll s céljainkat, örök rendjével csak látszólag akadályozza, de valójában elősegíti.

Krenedits Ödön.

A kereskedelem szabad fejlődésének ezzel vége szakadt s a nemzetközi kereskedelem új irányának megszabásánál Bismarck vette kezébe a vezérszerepet. Az egyes országok sorompói lezárultak és a védvámok vámpolitika diktálni kezdte a maga szigorú feltételeit, a kit sújtani akart sújtotta, a kivel rokonszenvezett, annak kegyeket osztogatott, de még ezt is szigorú feltételek mellett tette.

Az alapeiv ebben a rendszerben mindennütt a hazai termelés védelme volt, melynek keretébe nemcsak az foglaltatott, hogy innen vagy onnan, ennyi vagy annyi, ilyen vagy olyan áru bocsáttassék be: hanem az is, hogy annak az árunak bevitele által semmiféle veszély se háruljon az illető állam hasonnemű anyagára. Az állatforgalom különösen sok akadályba ütközött, miután a legszigorubb feltételek és lelkiismeretes orvosi vizsgálatok mellett szállított állatokkal is sokszor behurcoltattak egyes ragadós betegségek, melyek aztán a bevételre szoruló államok állatállományára is átszarmazván, sok veszteséget okoztak, némelykor ezerszerre többet, mint az összes bevitt állatok értéke.

Egyrészt tehát az állat és állati termékek (hus, tej, vaj, stb.) érték növekedése és az, hogy ezek az emberi táplálék legnélkülözhetlenebb részei, olyan részei, melyre utalva vagyunk, s melyben — mint azt a példák mutatják — ha nem védjük, nem gondozzuk, hiányt is szenvedhetünk; másrészt azok a veszteségek, melyeket ebben a mind nagyobb nemzeti vagyont képviselő állományokban az egyes ragadós betegségek előidéztek: arra kényszerítették az államkormányokat, hogy nemcsak az állatkereskedelem biztosítása, hanem az országos közgazdasági érdekeknek lehető megvédése szempontjából is olyan egészségügyi és rendészeti szabályokat alkossanak, melyek alkalmazása által az említett érdekek hathatósan megvédhetők lesznek.

Ezek az általános szempontok követelték mindennütt az állategészségügynek törvények útján való szabályozását és ezekre való tekintettel alkottatott meg nálunk is az állategészségügy rendezéséről szóló 1888i évi VII-ik t. c.

Szeretném elhinni, hogy ezt a törvényt és az ennek alapján eddig kiadott általános érdekű rendeleteket mindenki ismeri, a ki a ma nálunk folytatott védekezési rendszerről véleményt mond. Igen sok tapasztalatot szerezhettem azonban arról, hogy ez nem így van; foly a beszéd úton-útfélen, kaszinókban és hivatalos körökben egyaránt, csak úgy röpködnek a vaskos egyéni vélemények, a gúnyos bírálatok, a célzatos megjegyzések és óhajtások, melyeket azonban nyilvánvalóan és a leg jobb esetben is, az egyéni érdek sugall. Ilyen érdek persze sokféle van, de hogy aztán hányféle alakban és színezetben jelentkeznek ezek az érdekek a különböző fórumokon és a közélet porondján, annak kiszámítására még nem született meg a matematikus.

(Vége következik.)

Káros vagy hasznos-e a 3. forduló.

A gazdasági újságokban szebbnél-szebb cikkeket lehet olvasni a váltó gazdaságról. Ezen cikkek általában véve elítélik a 3. fordulás gazdasági rendszert mint olyant a mely már elavult és jogosultságát is megtagadják, mondván, hogy téves fellogás az, mintha a

hármad forduló, az ugartartás hasznos volna. Felemlítik a váltó gazdaság előnyeit; biztosabb termést, több termést, több takarmány termelést, jobb marha tartást stb.

Tagadni nem lehet azt, hogy a váltó gazdaságnak megszámlálhatatlan előnyei vannak, de a miként a háború viseléshez 3 dolog szükséges t. i. pénz, pénz, pénz — ugy a szép, előnyös és jövedelmező váltó gazdasághoz is erre a három kellékre van szükség.

Váltó gazdasághoz több ígás erő és több ember kell — cseléd és napszámos — ennek előteremtésére és fenntartására pénz — sok pénz kell. Ez pedig nincsen.

Általában beszélnek, mert hiszen szépen berendezett gazdaságok vannak most is, kivált a nagyobb gazdaságok, — nem is ezekről akarok én beszélni, mert ezekre nem illik a cikkem felibe írott cím, a paraszt és középgazdaságokról és a bérletekről szövegek.

A közép birtokos osztály, a mint tudjuk, elvan bukva, alig képes még nagy kamatok árán tengetni életét, a legnagyobb rész már tul is adott a birtokán és él ki ki ugy a mint tud. Egy része, a mely még megtudott valamit takarítani eladott birtokának árából árendássá lesz, már most, hogyan képzeljük el azt, hogy a ki megbukott a magáiban képes legyen mint árendás existálni, és bérletében váltó gazdaságot folytatni.

A paraszt gazdaságok elvannak aprózva, a paraszt nép el van szegényedve, — hiányzik nála is a kellék arra, hogy a régi rendszertől eltérjen, de hiányzik nála a szellemi tőke is, a luxus azonban és az előtte való osztály majmolása nagyon is el van terjedve.

Régebben a paraszt nép általában maga állította elő a ruházatát, ma már veszi azt, kenderesek voltak minden falu határán — kender földek — és mely földeket megtrágyázta a paraszt nép minden télen, hogy annál több és szebb kendert termeljenek. A kendert az asszonyok télen át feldolgozták és ebből telt ki az egész családnak a fehérneműje, — ma már csak elvétve lehet látni kendervetést és csak keveset. A gyapot az, a mi kender-termelést kiszorította. Gyapotot vesz a paraszt és abból készíti a fehérneműjét. Szemre az igaz, hogy talán szebb a gyapot vászon, mint a kender-vászon, de nem is tart fél annyit sem, a vele való dolog pedig csak elenyészően csekély a kender feldolgozásához képest.

A szebb, tetszetősebb gyapotinghez jön a szép fersing, a cifra keszkenő, a fényes mutató gyöngyök, stb., annyira, hogy a mint sokszor hallottam mondani: X. Y. gazdának a leánya egy tehenet vett magára (az értékét t. i.)

Más köz- és magánviszonyok rosasága és terhes volta mellett a luxus egyik nagy okozója a paraszt nép és a középosztály szegénységének. Na meg a pálinkát se felejtjük el a paraszt nép életkörüiből.

Hihetetlen az, hogy egy kis község mennyi pálinkát képes elfogyasztani és ha a magam praxisából nem tudnám, magam sem hinném el. A regalejog megváltása előtt községemben kivettem bérbe több birtokosnak tíz hónapra terjedő italméresi jogát, fizettem bért 1300 frtot, egyéb kiadások és a szesz ára került szintén ennyibe és megmaradt nekem tisztán 800 nyolcszáz forint tiszta haszon, nem tekintve azt, hogy mit nyert még a fogadósom

BUDAPEST,

V. Nádor-utca 2.

Fodor József butorgyáros

cs. és kir. udvari szállít

kárpitos és diszító.

KOLOZSVÁR,

Szontegyház-utca 6.

(Status-palota.)

Kolozsvárt, Szontegyház-utcai raktárainban állandóan nagy választék saját műhelyemben készült izléses és szolid kivitelű obédlő, háló, szalon, férfi és leány szoba berendezésekből, a legegyszerűbbtől a legdíszesebb kivittelig.

Teljes lakásberendezések vállalata rajzok szerint is, szigorúan stilszerű kivitelben.

Leikkismeretes kiszolgálás.

Mérsékelt szabott árak.

922

is a csepegéssel, a felhigitással és esetleg a hamis kiméréssel.

750 lélek elfogyasztott, illetőleg kiadott pálinkára 10 hónap alatt 4400 forint tudva lévő biztos összeget. Ezenkívül a mit a fogadásom tudott szerezni és körülbelül a más két hónap alatt is, a melyet más kezelt — 600 frtot.

Nem mondom azt, hogy minden évben és minden községben ilyen vagy ehhez hasonló volna a pálinkafogyasztás, de azt állítom, hogy igen sok pénz az, a mit a paraszt nép az itálnak áldoz.

Messze eltértem a cikkem címétől, de szükségesnek tartottam kimutatni azt, hogy a paraszt nép nyomorúságának a luxus és a pálinka a legnagyobb okozói. Olvastam azt egy helyen, hogy a székely nép szegénységének egyik oka a még most is szokásban levő hármass fordulót.

A gazdasági tudomány az elmélet szempontjából el lehet itélni a hármass fordulót, gyakorlatilag azonban, a mi pénztelen állapotunkban nem egészen.

Állításomat biztos adatokkal igyekszem bebizonyítani és egyszerűen ezen adatokkal azt is bebizonyítva látom, hogy tagosítás alkalmazásával a paraszt népre nézve a legjobb forma az, hogy szántóit 3. fordulóban vegye ki.

Kolozsvármegyében három tagosított községről vannak adataim és pedig:

Mező-Órben megtörtént a tagosítás 1875-ben, a paraszt nép 3. fordulóban vette ki a szántóját, ezenkívül hagyott kaszálót — szénafű és közlegelőt.

Tudósítóm ezt írja: a tagosítás után a nép minden szántóját szántotta, de rövid idő alatt megboszlta magát a rabló gazdaság, a föld nem termett csak gyomot, kénytelenek voltak tehát ezt a rendszert, illetőleg rendszertelenséget elhagyni és rámentek a hármass fordulóra, így már jól boldogulnak, gabonájuk terem elég és az tiszta.

Kolozsvármegyében Kolozs rendezett tanácsu városban a tagosítás megtörtént 1886- vagy 1887-ben. Itt vannak 5—100 holdas kis birtokok, tagjukat vették némelyek egy tagban, némelyek 2 tagban és némelyek 3 tagban. Tudósítóm azt mondja, hogy a kik 3. fordulóban vették ki szántójukat *nagyelőnyben (boldogságban)* vannak azokkal szemben a kik nem így vették ki tagjukat.

Megjegyzem, hogy ezen két esetben azt jegyzi meg az a ki volt szives engem tudósítani az illető állapotokról, hogy a paraszt nép nyilatkozata szerint jobb állapot volt a tagosítás előtt.

A nyilatkozatot elhiszem, magam is hallottam többször, de indító okát is tudom ennek és ez az többek közt, hogy nincsen ingyen legelő és hogy most tagosítás után nem lehet annyit praevericalni.

Tagosítatlan helyeken a legszegényebb ember is tarthat marhát, juhót a nyomáson ingyen, vagy csak csekély legelőbér mellett, míg tagosítás mellett nem. Nem ellenmondás ez, magam tudok esetet arra, hogy tagosítatlan helyen van sok igyekvő ember, a kinek földje nincsen, de marhája van, avval fuvarozik, szánt részibe és él tisztességesen. Tagosítással ez az állapot nem létezik mert nincsen ingyen legelő.

A harmadik eset szintén a megyében van, ez Solyomkő.

Ezen községben, a mint a tudósítóm írja, hosszas vajudás után a tagosítás 1898-ban történt meg. Itt nagy birtok nincsen, a legnagyobb 205 k. hold, a 100 holdon aluli birtokok 3. fordulóban vették a szántójukat és a mig tagosítás előtt a paraszt nép folyton vette a gabonát és már oda jutott, hogy csaknem megbukott: most a mióta a 3. fordulós gazdaságot újízik, életre keltek, jó kedvvel dolgozzák földjeiket s lassan bár, de törlesztik azt a sok adóságot, a mit tagosítás előtt a nyakuk közé rőtt a nyomorúság.

Ma, ha bármelyik parasztot megkérdezi az ember, hajlandó volna-e visszamenni az előbbi

állapotba? keresztet vet és azt mondja — mentsen meg az Isten!

Ebben a községben a 10—11 mázsás termés gyakoribb, mint a 6—7 mázsás.

Ebből a 3. esetből azt lehet következtetni, hogy a 3. fordulós gazdaság az ugartartással a mi viszonyaink között még mindig indokolt gazdasági rendszer.

Indokoltnak tartom azért, mert kevés befektetéssel, kevés pénzzel és kevesebb szellemi tőkével meg lehet belőle élni és fenn lehet tartani egy családot.

Fentebb említettem, hogy a bérletekre is vonatkozik ez a cikk.

Nálunk ugynevezett bérlői osztály nincsen, nagyon kevés azon bérlőknek a száma, a kik kellő szellemi és anyagi tőkével fognak a földhasznóbérletre.

Annak, hogy nálunk nincsen bérlői osztály — sok minden ok mellett a földtulajdonosok is az okai. Általánosságban beszélek és nem személyeskedek, de ki kell hogy mondjam, hogy a tulajdonosok a bérlőt citromnak tartják, akit kilehet szorítani. Sok tulajdonos halatja azt, hogy a bérlője ügyessége, fáradtsága és befektetése után boldogulni tud és abból a birtokból, a melyet ő, mint tulajdonos nem tudott eléggé kihasználni; ha a bérlő kötelezettségei mellett valamit tud magának is szerezni: egyszerre kezdi szorítani. A bérletet csak rövid időre adja, hogy mentől hamarabb jöjjön ismét a béremelés ideje. Versenyársak támadnak, ígérnek több bért, mint a tényleges bérlő, a tulajdonos pedig szorítja a bérlőt, hogy adjon többet a földért, mert más-különben másnak adja a földjét.

Ösmerek esetet, a hol egy bérlő van már több éve azon birtokon, a tulajdonos jó indultal viseltetik iránta, de azért 6 év múlva a bért felemeli. A bérlő, kinek meglehetősen befektetése van, a birtokban telkesítést, építkezést csinált, nem szedheti fel oly könnyen a sátorfáját és a tulajdonos szavaival élve, kénytelen *kevesebb haszonnal megelégedni* és a bérösszeget emelni.

Ily körülmények között habár az a bérlő képes is volna a bérelt gazdaságot váltórendszer szerint kezelni — nem teheti, hiszen 6 év alatt alig képes jóformán belemenni a váltórendszerbe és a mikor már benne van, jön egy új béreltelés, esetleg kénytelen távozni. Kénytelen tehát a bérlő rablógazdaságot folytatni, úgy ha lelkiismeretes ember, kevés befektetéssel és kevés haszonnal folytató egyszerű külterjes gazdaságot.

Az ugartartást szintén indokoltnak tartom, bár elismerem, hogy drága földjavító mód, de az erdélyi hegyes gazdaságokban vannak olyan táblák, a melyeket tengelyen trágyáztatni lehetetlen, ezeket nyáron át juhval meglehetősen javítani és ellehet tisztességes terméseket érni.

Kettős célt érünk el így, az ugar ha nem is valami fényes, de mégis meglehetősen legelőt szolgáltat a juhoknak és azt, hogy a legelletéssel és kosarazással javítjuk a földet.

Nem vagyok elfogult, a váltógazdaság előnyeit nem akarom elvitatni — nem is lehet — csak azt akartam kimutatni, hogy a 3. fordulós gazdasági rendszer, az ugartartás, a mint a felhozott példákban látszik, nem káros és a mi viszonyaink között még soká fogja magát életben tartani. Drága rendszer, mert 2 évben kapunk az ugarból egy termést, de ha másképp nem lehet — bele kell, hogy törődjünk, mert kevés pénzzel ennél jobb rendszert nem követhetünk.

Mózsa Attila.

Gazdatisztek nyugdíja.

Az emberi szervezet törékenységének az emberi szervezet idővel való elkopásának tudata annyira sajátjává lett már a gondolkodó emberiségnek, hogy mindenféle úton, különböző irányban törekedett arra, hogy a szervezet elromlásával, elkopásával az ember ne legyen a nyomorúságra vagy a könyörtületre utalva. Ez a

tudat teremtette meg a biztosításnak és nyugdíjintézményeknek ma már hatalmas épületeit. Állami és közigazgatási tisztviselők, katonák, magánhivatalnokok hívataluk által vannak nyugdíjra biztosítva. Az ipari munkások balesetbiztosítására, a gazdasági munkások baleset- és nyugdíjbiztosítására ma már állami intézmények léteznek. És mindenféle foglalkozás, mindenféle élethivatás köréből tömérdek sokan biztosítják önmagukat baleset ellen, halál esetére és a munkaképtelenség idején nyereség nyugdíjra. A saját jól fölfogott érdekeknek, a család iránti szükséges gondoskodásnak követelménye ez ma már.

A gazdatisztek nyugdíjügyét törvény nem szabályozza, állami közbenjárás nem támogatta eddig s a különféle biztosító társaságok föltételei a gazdatisztek legkülömbözőbb helyzeténél fogva éppen a nyugdíjra nem voltak alkalmazhatók. Pedig aki a gazdatiszti pálya egyenletlenségét, göröngyeit, szakadékeit, veszélyes és a szervezetest idő előtt megörlő fáradalmait ösméri, azelőtt világosan kell állnia annak, hogy úgy a baleset-, mint a halálesetbiztosítás és mint különösen a nyugdíjbiztosítás, a gazdatisztekre nézve a legfontosabb, legsürgősebb szükség. Az az ember, aki öreg napjairól fiatalabb korában nem gondoskodik, az nem végezhet nyugodt, odaadó munkát; s az aki halála esetén hátrahagyandó családjának megélhetését nem biztosítja, az vét a család iránti köteles szeretet ellen.

Az Erdélyrészi Gazdatiszti Egyesület megalakulása már mindennek tudatában történt. Alapszabályai egész határozottan az egyesület egyik legfőbb céljául a nyugdíj és biztosítási kérdés megoldását tűzik ki. Ennek az alapszabályokba foglalt parancsoló utasításnak tesz eleget az Erdélyrészi Gazdatiszti Egyesület, mikor most előterjeszti a megoldásnak azt a módját, melyet a legjobbnak ösmertek el a folyó év október 13-án és a december 8-án tartott választmányi ülésük, még pedig alapos, beható viták után.

I. Az 1902: XIV.

Ezt a megoldást az országos gazdasági munkás- és cselédségélypénztár törvényének az 1902: XIV. törvénycikkkel eszközölt kiegészítése adta kezünkbe. Talán büszkén is mutathatnánk rá arra, hogy egyesületünk volt az elv, mely a kiegészített intézménynek nagy horderejét belátta annak a kérdésnek megoldására, melyre eddig sokan hasztalanul törekedtek — gazdatiszti nyugdíjkérdés megoldására. Egyesületünk a mai demokratikusnak tartott világban is számolt avval az előítélettel, mely miatt talán sokan idegenkedtek volna annak az intézménynek kiváló kedvezményeit igénybe venni, melynek címe csak „munkás- és cselédségélypénztár“ és a pénztár igazgatójával történt megállapodás alapján *lehetővé teszi azt, hogy egyesületünk tagjai magánál az egyesületnél jelenthetik be biztosításukat s az egyesület útján nyereség tagsági könyveiket is, melyekre a díjakat a postahivataloknál kell majd befizetni.* Az Erdélyrészi Gazdatiszti Egyesület tagjainak nyugdíjügyét soha olyan kedvezően meg nem oldhatta volna, mint így, mikor ő maga az országos segélypénztárral a legszorosabb kapcsolatban van, míg a magukat biztosítani akaró tagok közvetlen összeköttetésben az egyesülettel lesznek.

Tekintsük már most azt, hogy milyen módok mellett biztosíthatják magukat a tagok gazdatiszti egyesületünk által az országos intézménynél. Biztosíthatja magát a gazdatiszt 1. munkaképtelenség esetében fizetendő nyugdíjra, melylyel mindjárt baleset- és halálesetbiztosítás is össze van kötve; 2. előre meghatározott időben neki kifizetendő tőkére, vagy annak megfelelő járadékra; 3. gyermekeinek bizonyos meghatározott korokban kifizetendő tőkére. Vagyis tehát a biztosításnak legfőbb ágai bennfoglaltatnak, mert a gazdatiszt pályájánál az a fő, hogy a *beállható rokkantság esetére megélhetését biztosító nyugdíja legyen*, halála esetén családja ne legyen a szükségnek kitéve, fia a katonai szolgálat idejében, vagy az után szükséges tökéit, lánya férjhezmenetelkor az ugyancsak kivánatos tökéit kézhez kaphassa s azonkívül baleset ellen is biztosítva legyen a gazdatiszt. Mindezeknek tehát

s akkor ha bármely okból már az első évben munkaképtelenné válnék, már kapja a teljes nyugdíjat.

II. példa:

Egy 48 éves gazdatiszt 1200 korona rokkantsági nyugdíjat, családjának halála esetére 2000—2700 K.-t, 10 éves fiának katonai idejére 1000 K.-t, 5 éves leányának 20 éves korára, férjhezmenetelére 3000 K.-t akar biztosítani.

Ezen biztosítás után fizet: a nyugdíj, haláleset- és balesetbiztosításért 104 K.-t 25 évig; fia biztosításáért 11 éven át 67 K. 60 f.-t, lánya biztosításáért 15 éven át 103 K. 16 f.-t, összesen 279 K. 76 f.-t.

Ezért biztosít magának

a) munkaképtelenség beálltával évi	1200 K. nyugdíjat;
b) 65 éves korában	1000 „ tőkét;
c) ha meghal, család a kap	2700 „ „
d) fia 21 éves korában	1000 „ „
e) lánya 20 éves korában kap	3000 „ „

Ha baleset következtében lenne munkaképtelenné a gazdatiszt, a nyugdíjat mindjárt kapná; ha azonban nem baleset következtében, akkor csak 63 éves korában lenne nyugdíjogosult. Ha ezt a várakozási időt soknak találná és azt akarná, hogy már 55 éves korában beállható munkaképtelensége esetén kapjon nyugdíjat, akkor orvosi vizsgálat alapján 8 évi tagsági díjat, 832 K.-t kell egyszerre befizetnie.

V. Belépés, tagsági díjak, biztosítási összegek kifizetése.

Az Erdélyrészi Gazdatiszti Egyesület tagjai a titkári hivatalnál jelenik be azt, hogy biztosítani óhajtanak. Az egyesület titkári hivatala közvetlen összeköttetésben az országos gazdasági munkás- és cselédségélypénztárral, teljesen díjtalanul közvetíti az igazgatóságához a bejelentést és a tagsági könyvet megküldi a bejelentőnek.

A bejelentés a következőket kell, hogy tartalmazza: az I. csoportú, vagyis nyugdíj-, haláleseti és balesetbiztosításnál:

1. Vezeték és keresztnév,
2. A kort,
3. Pontos címet,
4. A váltani óhajtott tagsági könyvek számát.

Ez utóbbi adat bejelentésénél a következők szolgáljanak útmutatásul:

1 tagsági könyv után fizetendő évi díj 10 korona 40 f. s ezért megszerezhető:

a) ha baleset éri ingyen gyógykezelés; ha baleset miatt munkaképtelen lesz; két hónapig napi 1 korona, ha ezen túl tart a munkaképtelenség, havi 10 korona nyugdíj; halál esetén a családnak egyszersminfenkorra 400 korona segély; vagy ha család nem marad, a temetésre 100 korona segély,

b) ha bármely okból, tehát nem baleset miatt lesz munkaképtelen, munkaképtelenségének visszanyeréséig havi 10 korona nyugdíj; 65 éves korban 100 korona jutalom; halál esetén a legalább 5 évig volt tag: 200 korona, ha legalább 10 évig volt tag, 250 korona, ha legalább 15 évig volt tag 270 korona a hátramaradt családnak.

Mindezek olyan föltételek mellett, mint a II. fejezetben elősoroltattak.

Amennyiben 10 K. 40 f. tagsági díjat fizet valaki, annyi tagsági könyvet kap, tehát mindenféle nyugdíj, segély, jutalom stb. amennyiszerre biztosítható. 10 tagsági könyvnél, tehát az a) és b) alatt felsorolték tizszeresénél több azonban nem szerezhető meg. A bejelentés 4. pontjánál tehát a tagsági könyvek száma azt jelenti, hogy amennyiszer akarja a tag magának a nyugdíjat, stb. biztosítani.

A bejelentéssel együtt kell az Erdélyi Gazdatiszti Egyesület titkári hivatalához küldeni a törvényben megállapított fölvételi díjat is, ami az első könyv után 35 éven alul 2 korona, 35 éven fölül 4 korona, azontúl minden egyes könyv után 1 k., vagyis 10 könyvnél 11 korona, illetve 13 korona.

A II. csoportú, vagyis gyermek- és tökébztosítás bejelentésének tartalmaznia kell:

1. Annak vezeté- és keresztnévét, aki magát, vagy mást akar biztosítani,
2. Pontos címet.

3. Hogy kinek javára akar biztosítani.

4. Hogy a biztosítandó hány év múlva éri el azt a kort, melynek elérése idejére az összeg biztosított.

5. Hogy a II. fejezetben foglalt kulcs alapján hány tagsági könyvet akar váltani.

Ez utóbbi adat bejelentésénél szükséges tudni, hogy akárhány tagsági könyv váltható s bejelentéssel együtt a titkári hivatalhoz küldendő a fölvételi díj, ami ugyanannyi, mint az I. csoportnál.

Minták.

I. csoportra. 1. Kerekes András

2. 33 éves

3. Buzás-Bocsárd, u. p. Karácsonfalva

4. Az I. csoportban 10 tagsági könyv.

Titkári hivatal címére p.-utalványon beküldött 11 koronát.

II. csoportra. 1. Kerekes András

2. Buzás-Bocsárd, u. p. Karácsonfalva

3. Magam javára

4. 15 év múlva

5. II. csoport 12 tagsági könyv.

Titkári hivatal címére p.-utalványon küldött 13 koronát

Vagy:

1. Kerekes András

2. Buzás-Bocsárd, u. p. Karácsonfalva

3. Kerekes László javára

4. 20 év múlva

5. II. csoport 10 tagsági könyv.

Titkári hivatal stb.

Az eszközölt bejelentéseket a titkári hivatal haladék nélkül elküldi a fölvételi díjjal együtt a gazdasági munkás- és cselédségélypénztár igazgatóságához Budapestre s az onnan küldött tagsági könyveket „Erdélyrészi Gazdatiszti Egyesület által biztosított tag” jellel a belépett tagnak.

A belépett tagnak a díjakat a tagsági könyvek alapján a postahivatal útján kell félévi részletekben, vagy egész évi összegben pontosan befizetnie.

Minden esetben, midőn a tag bármely okból segélyezését, vagy a biztosított összeg kiadását jogosan igényelheti, az előjárásnál (tanács, helyi bizottság), illetőleg a pénztár orvosánál megvizsgáltatása végett kell jelentkeznie.

Minden esetben fölvilágosításért, vagy fölhasználás szükségének esetén a tag az Erdélyrészi Gazdatiszti Egyesülethez fordulhat.

*

Az Erdélyrészi Gazdatiszti Egyesület folyó évi október 13.-i és december 8.-i választmányi ülésének határozatából fejtette ezekben ki a gazdatiszti nyugdíj-biztosítást legelőnyösebben megoldó tervezetét és annak szabályait. Egy évi munka, adatok gyűjtése, nyugdíjintézmények és biztosítótársaságok táblázatainak tanulmányozása után jutott arra a meggyőződésre, hogy a gazdatisztek helyzetére való tekintettel a nyugdíjkérdés legelőnyösebben azzal az állami alkottással kapcsolatban, annak az országos intézménynek a keretében oldható meg, amely nem nyereszkesen alapul, amely föltétlenül biztos, humánus és méltányos alkotás.

Gazdatisztek, akiknek működésére a jövő megélhetés gondja eddig sötét árnyékot vetett, akiket a családért való gondoskodás és aggodalom érzése eddig lenyomott, ebben a mi intézményünkben megtalálhatják a jövő biztosítékát, a családnak minden körülmények közt való támaszát. Saját jól föl fogott érdeke, a család iránti szeretet és köteles gondoskodás indíttson minden gazdatisztet arra, hogy fölhasználja saját és övéinek boldogulására azokat az eszközöket, melyeket most nyújtunk neki.

Kolozsvár, 1902. Karácsony.

Az Erdélyrészi Gazdatiszti Egyesület dec. 8.-i vál. ülésének megbízásából kidolgozta és előterjeszti:

Éber Ernő,
titkár.

Hibák a komlótermesztésben.

Hogy hazai komlónknak nem hazai sörgyáraink első sorbani fogyasztói, az bizonyos kereskedelmi s sörmesteri megrögzött előítéleten kívül attól is függ. hogy hazai sörgyártásunk sokszor hibásnak találja a magyar föld komlóját.

Hiba nélkül emberi dolog alig képzelhető; így egy évi komlótermesztés eredményében sokszor évente 10—20% ban tesz kárt az időjárás is. Nem tagadható azonban, hogy az ember hanyagsága, hibás felfogása, ügyetlensége, stb. következtében a komlótermesztésben is vannak hibák.

Vannak hazánkban hibásan, rossz helyre telepített komlósok: bár ennek oka igen sokszor az, hogy a kistermelőnek nincs mit válogatni földterületben. Mégis megesik, hogy a szőlőtől nagyon óvakodván, a komlót valami szurdékba, mélységbe tették, a hol aztán folyton baj volt a penészbetegségekkel, rossz és késői érésel; máskor meg a szélkárokkal éppen nem számoltak (pl. a sikon) s így a szél sok zsenge indát letört, az érő és fejlődő tobozokat veresre verte, az ilyen veres tobozokat pedig a kénező-fabrikák se fehériti meg. Legrégebben meg vizes fenékekre is ültették a komlót: úgy akarván kezelni, mint a fűzfát, az vezetvén félre a laikusokat, hogy a vadkomló leginkább patak-partokon található. Mindig jó, ha délkelet—délnyugat felé gyengéu lejtő, legalább 60—70 cm. mélységű, nem éppen túlgazdag talaju jó helyre kerül a komlós.

Több hibát találunk már komlófajták megválasztásánál. Régebben külföldi dugványkereskedő ajánlatára ugrott be a gazda, újabb időben pedig igen sokszor rosszul megválasztott hazai minta követéséből származik a tévedés. Mert ahogy például a különös talajjal s fekvéssel bíró saazi komlósterületről került dugvány hazánkban minden, komlótermelésre alkalmas tájain nem fog bevélni, épp úgy a szűkebb körzetben: egy erdélyrészi, mondjuk 400 méteres tengerszín feletti magassághoz szokott fajta az alföldre plántáltatván át, ott nem tartja meg a régi jó tulajdonságait mindig. Egy finom fajta nem superál nyers klíma, vagy gyenge talajon, egy bő fajta, de elég finom toboz terméssel, a sikság buja talaján túlbujává, durvává fejlődik: a sok pénz nem ér. Erről különben is sokat lehetne mondani: azért minden új kert beállításánál legjobb hivatot szakértő tanácsát kikérni.

Az ültetés idején a sor- és növény távolság megállapításánál is lehet tévedni. Gyenge földön távolabb ültessék, jó talajon szűkebbre; finom fajtát tágra ültetve épp oly hiba, mint bő fajtát igen szűkre, mert előbbi esetben nem terem elegendő, utóbbi esetben a beérésben lesz a hiba. Itt is igen sok a megfontolandó változat.

A kész, beállított ültetvénynél a tavaszi metszést igen sok helyen nagyon durván végzik el. Mert az nemcsak azért történik, hogy a tavalyi kitermett indákat eltávolítjuk, de történik a fejlődő komlótöke nevelése, ápolása okából. Itt is, akár a szőlőnél, minden tökénél egy szempillantás alatt végzendő a metszés kritikája, aztán hozzáfoghatunk a jó erős kacorral s kerti ollóval, de sohasem rossz bicsakkal vagy más durvább szerszámmal. A töke évről-évre fejlődik, nagyobbodik, ágasodik s felfelé nő: a metszéssel tehát a közeljövő inda termését szabályozzuk, a tőkét takarítjuk, visszametszük stb. de erős a hitem, hogy a durva s sietős munkájú helytelen metszés az egyik oka annak, hogy nálunk oly kevés a kat. holdankénti termésátlag.

Valamikor, egyszer, egy hazai termelő azt olvasta német komlóskönyvekben, hogy ültetés idején egy-egy gödörbe 2—3 dugványt is kell rakni. S nálunk ez meggondolás nélküli szokássá vált.

A szakkönyvek azért ajánlották ezt, mert a gyenge, vékony vagy messziről jött dugványból nem árt, ha többet is ültetünk, hogy valamelyik mégis meggyökerezzen, de a má-

sodik év tavaszán a nyitáskor el kell távolítani az elmaradt, gyenge dugványokat s csak a legerősebben fejlettet kell meghagyni már csak azért is, mert az az eredetileg berakott 2—3 dugvány 2—3 külön tőkéről kerülhetett, melyek mindegyike más és más természetű lehetett, tehát a belőlük került 2—3 dugványból fejlett új tőkének is annyiféle karaktere lesz, a mi a toboztermésre nem éppen jó. Így olyan régi kertekben, a melyekben eredetileg több fajtaival kísérleteztek, utóbb az állomány elkeveredett, mert az ültetésre szánt dugványok vegyesen szedettek s nem elkülönítve ültették el, igen sok tőkét találtam, amelyek indatömegének egyik oldalán még virított a komló, a másik felén már kész tobozok voltak. Igen is, olyan dugványokból, a melyeknek remélhető gyökeresedésében kételkedünk, abból ültessünk el kettőt, a gyengébbet a 2 ik év tavaszán eltávolítván: de jó erős, friss dugványból elég, ha egyet egyet ültetünk.

Követtetnek hibák el még a nyári komló munkáknál, trágyázásnál, szedésnél is, de azokról a helyszűke miatt most nem teszek említést, de nem kerülhetem el, hogy a száritási bajokról ne szóljak. — A hogy nem helyes a dohánytermelés a rendszeres száritó nélkül, úgy nem kerülhető el ilyenek építése már a másfél kat. holdas komlótermelésnél is. Ennél kisebb területen termelt komlót 10—14 napon meg lehet jól száritani, közönségesen más célokra használt zárt helyeken (szoba, padlás stb. is) kukoricagoréban, rosszul tapasztott istállópadlason szép színű komlót nem lehet száritani. Hangsúlyozom, hogy 3 kat. holdnál nagyobb komlósterület toboztermését már mesterséges (fűtött) száritón érdemes száritani annyival is inkább, mert ez sem kerül többbe, mint egy deszka-szin, de a száritás 5—6 óra alatt eszközölhető, (amott 4—6 nap) s az esős idő nem befolyásolja a komlószedést.

Nem sokat kell tünődni, hogy miért terem a legtöbb hazai kertünk oly keveset kat. holdanként (350—450 kgr.) Igaz, hogy a külföld sok vidékén ennyi sem terem, de ott legalább a kevesebbnek dupla árát adják. Nekünk jobbművelés mellett több termésre, kat. holdanként legalább is 500—600 kgr.-ra kell törekedni. Hiszen vannak kertjeink s éveink, a mikor 700 1000 kgr. is termett. Positiv számok beszélnek: kat. holdankénti 350 kgr. s 200 koronás ár (à q.) mellett 300 K. lesz a tiszta jövedelem; 500 kgros termés és csak 160 koronás ár mellett 400 korona a tiszta jövedelem: mindkét helyen 400 kor. lévén az előállítási költség.

Csérer Lajos.

Szarvasmarhatenyésztésünk hanyatlásának főoka s annak megakadályozása.

(Egy indítvány.)

Az „Erdélyi Gazda”-ban már többször olvastam szarvasmarhatenyésztésünk hanyatlásáról és annak mikénti megakadályozásáról; azonban a hanyatlás főokát és annak alapján a hanyatlás megakadályozására való rendszabályokat kellően kidomborítva nem láttam.

Jelen közleményemben én is megpróbálom a cimben kitüntetett ténynek főokát és ennek miképpen való megakadályozását körvonalozni.

Hosszas fejtegetésekbe bele menni nem akarok, elméleti okoskodással nem élek, hanem egyszerűen oly tényeket említek meg, melyből könnyű lesz megtudni, mi voltaképpen a hanyatlás főoka.

Azt hiszem, minden gazda, sőt minden marhatenyész, a ki csak ösmeri a vásári viszonyokat, jól tudja, hogy kisebb községek meszárosai, kevés pénzzel rendelkező futonc kereskedők, rendszeren csak ürborjukat vásárolnak össze levágás céljából. Ha megfigyeljük körülményesen az összevásárolt üszőborjukat, minden vásárról elvisznek 20—30 darab olyan

borjut, a melyekből, ha vágóhidra nem kerülne, a legcélszerűbb, talán a legjobb anyaállatok fejlődne. Ez csak egy országos vásár, most a ki számítást akar tenni, kiszámíthatja, hány országos vásár esik egy évben Erdélyben s meggyőződhetik körülbelül, hány darab jó anyaállatnak való üszőborju kerül Máramarosba, Galiciába és kis vágóhidakra.

Nos, ezután nézhetjük, a visszamaradt üszőborjukból felnevelt anyaállatokat: hogy várhassunk haladást a szarvasmarha tenyésztésben, ha az anyag fejlődő csirájában tönkre van téve.

Mintha hallanám mondani állításomra: nem igaz! mert épp ellenkezőleg áll a dolog, a nagy tenyésztőknel, ők épp megfordítva cselekesznek, a jó anyagot tartják meg és a tenyésztésre nem alkalmast adják el. Ezt én is beösmérem, hogy így van, de én voltaképpen a kisebb gazdákról és tenyésztőkről beszélek, mert ezek nagyobb tehénlétszámmal rendelkeznek együttesen, mint az összes nagytenyésztők. Mert ma a községek kisgazdájánál alig lehet 4—5 pár ökröt látni, mind tehénnel gazdálkodnak.

Lássuk most, miképpen lehetne a fentebb megírt hanyatlást megakadályozni.

Első sorban mindenesetre itt is az állam segítségére lenne szükség.

Ma már vannak állattenyésztési felügyelőink, vannak állami állatorvosaink, tehát az államnak meg vannak a közegei, a kik megjelenhetnek — persze pénzsegítséggel — a vásárokon s itt az általok jónak látott üszőborjukat megvásárolják s ezeket az állami gazdaságokban, gazdasági intézet vagy földmives iskolákhoz összpontosítanak további tartás végett vagy pedig előre kialakított díj mellett ki lehetne csoportonként osztani nagy gazdaságokba, hol megfelelő legelő, kellő takarmány és épület van, tudom akadna vállalkozó elég.

Az így összevásárolt borjuk neveltetésnek a 3. év betöltéséig azon eljárás mellett, hogy fejlődés közben azt, a mi nem válhat be anyaállatnak, kiselejtezni és eladni kell.

Mikor aztán a 3. évet betöltötték a teheneink, akkor következne az eladás kisgazdák számára, még pedig úgy, hogy a szegényebb ember is hozzá juthasson részletfizetés mellett 2—3 évi törlésre. Fentartván az állam tulajdonjogát, a teljes év lefizetéséig. Azonban kötelezve lenne vevő a szaporulatot minden évben bemutatni az arra kijelölt helyen, azon célból, hogy ami a további tenyészanyag fentartására beválik, tartozzék folyó ár mellett ugyancsak az állam számára eladni.

Ezen kikötésekkel szemben köteleznék az állam is magát, hogy míg vevő tulajdonává nem válik, addig sem az anyaállatot, sem szaporulatát nem foglalhatja le a 23-féle adóért.

Tegyünk most egy rövid számítást is, hogy mibe állana az államnak 3 éves korában egy tehén.

vett ár $\frac{3}{4}$ vagy 1 éves korában	50 K.
2 évi legeltetési díj	30 K.
2 évi téli tartás	60 K.

Összesen 140 K.

Eladásnál biztosan megkapna 140—200 koronáig, tehát még kamatot is kapna pénze után. Ilyen árak mellett pedig biztosan számíthatna az eladásra, mert a vásárokon is egy megfelelő szép tehénért ma is adnak 160—200 koronát, csak az ilyen tehén ma ritka a vásárokon.

A fentebbiekből kiindulva és azok alapján haladva, biztos jövőt remélhetünk „Erdélyi” szarvasmarha tenyésztésünk fellendítéséhez és újjá átalakításához. Csak ezen úton érhető el az „erdélyi szarvasmarha aranykorát.”

Ezekben óhajtottam tapasztalataimat a hanyatlásról és az ezt megakadályozó eljárásról nézeteim nyilvánosság elé hozni s ajánlom az állattenyésztési felügyelő urak figyelmébe, hogy ily irányban tennének lépéseket a földmivelésügyi miniszteriumnál, mert ők vannak

hivatva első sorban, hogy a mit jónak és célszerűnek látnak az állattenyésztés fellendítésére, ajánlatba is hozzák.

Legyenek meggyőződve, különösen az erdélyrészi állattenyésztési felügyelő urak, hogy ha a fentebbiek szerint vagy az általuk még egy célszerűbbnek talált más eljárás mellett keresztülvihetik szarvasmarha anya állományunk átalakítását, nem lesz hálátlan az utókor s mi, a jelenben élő gazdák idejekorán, lerójuk elismerésünk háláját.

Barra Mózes.

Mikor, hogyan fejessük teheneinket?

A kérdés úgy, amint felvetve van, nem nagyon fogja érdekelni azt a gazdát, ki a tejet csakis házi szükségleteinek fedezésére fordítja, nagyon mindegy lévén neki, hogy egy néhány literrel többet vagy kevesebbet fejt is a tehene, a földolog lévén reá nézve csak az, hogy házi szükségleteinek kielégítésére elegendő teje legyen. Fontos azonban a kérdés megoldása arra a gazdára nézve, ki a tejtermeléssel üzletszerűleg foglalkozik, akár eladja már most a tejet nyersen, akár pedig feldolgoztatja azt különböző tejtermékekre. Sokak előtt furcsán hangzik ugyan az állítás, hogy a fejés is befolyással lehet a tej mennyiségére és minőségére; pedig hogy nagyon is nagy befolyással van, azt tüstént bebizonyítom az alábbiakban.

A nap különböző időszakaiban fejt tej, úgy mennyi- mint minőségileg különbségeket mutat. Tapasztalataim után kiindulva, de számos fontos kísérlet is bizonyítja, hogy a tehene a reggeli fejés alkalmával adják a legtöbb tejet, a mely azonban zsirban szegényebb, mint az este kifejt tej, a mely ismét mennyiségileg kevesebb a reggeli tejnél, a délből fejt tej ismét más összetételt mutat, mint az előbb említettek bármelyike.

Eddigél a tejnek ily nemű egyenetlen minőségét illetőleg azon nézet uralkodott, hogy arra egyedül a napszaka s a takarmányozást illetőleg nem tökéletes mérvadó, itt legfőbb ok az egymást követő fejési időszakok rendszerellenes teljesítése, mert minél gyakoribb a fejés, annál több, de egyszersmind jobb tejet is választanak el teheneink, igaz ugyan, hogy a rendes takarmányozási összetétel is, mint segédeszköz, e tekintetben közreműködik, tehát a kettőnek rendszeres végrehajtása egymást kiegészíti. De mindamelllett a tejnek minő és mennyiségbeli ingadozását egyedül a fejési időszakoknak különböző tartama a legfőképp eredményezi. Miután a tőgy legnagyobb munkásságot a fejés alatt fejt ki, erre abból lehet legjobban következn, hogy minél gyakoribb a fejés, annál több tejet ad a tehén összmenységben, de ez egyszersmind annál zsirdúsabb is. Tehát ez is azt mutatja, hogy a pihenési időszakban leginkább a tej hig részei választatnak el, míg a szilárd alkotórészek, főleg pedig a tejszir inkább fejés közben választatik ki.

Önként következik az előadottakból, hogy általánosságban a naponta háromszori fejés előnyösebb a kétszerinél, mert így több és zsirosabb tejet nyerünk. Mindamelllett lehetnek viszonyok és körülmények, a hol a körülmények parancsolólag szállanak a kétszeri fejés mellett. Amilyen körülményeknek azon gazdaságokban, melyek a tejtermeléssel üzletszerűleg foglalkoznak, nem volna szabad jelen lenni, nem csupán azért, mert a kétszeri fejés egyáltalán nem alkalmas a tehenek tejelő képességének fokozására, sőt nagyon sok esetben csökkentőleg is hat arra. Ha csak 12 órai időközökben fejtük, jó tejelőknok tőgye annyir túlfeszül, hogy ennek következtében nem ritkán tőgygyulladás, majd tőgykeményedés áll be, s a tehén értéktelen, hasznavehetetlenné lesz. De épen mert a tőgy túlfeszült, a tej elválasztás is lassacskán csökken, s a tőgy alkalmazkodni fog a kétszeri fejéshez. Pedig haszonnal a tojgazdaság

csak a lehető legintenzívebb kezelés mellett üzhető akkor, ha a legjobb minőség mellett a legnagyobb quantumot produkáljuk.

Ha a háromszori fejésre határoztuk magunkat, úgy azt egyenlő időközben eszközöl tessük minél egyenlőbb az időköz, annál egyenlőbb leendő a mennyiség is. Legjobb a nyolc órai időköz betartása úgy, hogy reggel 4 órakor, délben 12 órakor, este 8 órakor fejtünk.

A fejés mindig etetés közben történjék, amit az állatok s az istálló tisztogatása előzzen meg. Észert az etetést is háromszor kell eszközölnünk ugyanazon időben, mint a fejés. A fejést addig kell folytatni, míg a tej tögyből többé nem jön, vagyis az utolsó cseppig ki kell azt fejni, ellenkezőleg a tejelőképesség csökkenni fog. Fentebb említém, hogy a tej egy fejés alatt sem folyik egyenlő minőségben, amennyiben az utoljára fejt 12-szer annyi zsirt is tartalmaz, mint az először fejt. Ezt a tapasztalatok értékesítették is már oly módon, hogy fejőcsövet alkalmazván, a tejmennyiséget két részre választották s a második részt mindjárt mint kávé — tejszint hozták forgalomba. Ez az eszme nem volna rossz, ha a fejőcsövek alkalmazása nem volna hátrányos, ennél fogva ezt az eljárást senkinek sem ajánlhatom.

Hogy határozott meggyőződést szerezzek arról, hogy tényleg a háromszori fejés minden tekintetben hasznosabb-e a kétszeri fejésnél, e célból két egyenlő tejmennyiséget adó tejet kiválasztva leborjuzás után kísérletkép, az egyiket napjában kétszer és pedig reggel 4 órakor és este 4 órakor fejttem, a másikat pedig reggel 4 órakor, délben 12 órakor és este 8 órakor, megjegyzem, hogy nálam a fejés mindég napjában háromszor történt. A kísérlet alá vett tehén mindenik 16 liter tejet adott napjában. A kísérletezés egy hónapig tartott, első nap nem lehetett észre venni semmi különös változást, de már második nap reggelén az a tehén mely csak kétszer volt napjában fejve 4. tized liter tejjel máris kevesebbet adott, este ugyancsak úgy. Rá egy hétre már két liter tejjel kevesebb lett a napi fejés. Harmincz nap lefolyása alatt a kétszeri fejésnél a tejvesztesség lett $5\frac{1}{2}$ liter, ebből egy napra egy és egynegyed tized literrel valamivel több, de én csakis egy és egynegyed tized litert számítottam így egy napi vesztesség, egy liter tejet $9\frac{3}{4}$ krba. értékesítettem 1 krajczar igaz, hogy ez nemcsak így magában de tessék most felszámítani akárkinek is ezt ott hol mondjuk csak 50 db. tehén lesz naponként fejve ez mindennap 5 kr. egy hónapban 15 frt. tessék most akárkinek is kiszámítani egy éven át a fejési időszakot véve mily óriási összeg megy itt kárba. De még nem számítva ide azt a vesztességet, a mi igen gyakran az ily esetben előfordul a tögy megromlását illetőleg. Igazán nem tudom eléggé ajánlani a t. gazdaközönségnek azt, hogy legyen az bármiféle dolog is mindég első sorban össze kell hasonlítani egyik dolgot a másikkal és úgy aztán a jobbat elfogadni.

Alapos kísérletezés nélkül mai nap az életünk nem ér egy fagarast sem, csakhogy persze ott is az a fő alap, hogy alaposan kell azt végre hajtani.

Dlőssy Imre.

KISEBB SZAKKÖZLEMÉNYEK.

+ **Elsatnyult merinóvér felfrissítése.** Minden ember és állatfaj, ha hosszabb időn át csak a saját fajabéliével jön érintkezésbe: elsatnyul. Legnagyobb mértékben áll ezen sarkalatos tétel gazdasági állatállományunkra, a mely hosszabb-rövidebb idő után okvetlenül megkívánja, hogy új fajokkal kereszteztessék.

Igy a merinó juhok is, ha hosszabb időn át tenyésztetnek egy-egy gazdaságban, meglátjuk rajtuk az elsatnyulást, mely leginkább gyapjuk mennyisége és minősége, valamint a testi fejlődés hanyatlásában szokott nyilvánulni.

Az ilyen elsatnyult merinóvér felfrissítésére

kétségkívül legalkalmasabb a Cotswold kos, a mely erős testalkata, szép alakja, hízásra való hajlandósága által tűnik ki. A keresztezésből származó állatok gyapjuja is igen gyorsan nő, úgy annyira, hogy már a második nemzedék kétszeri nyírásra szorul.

Megtörténik azonban, hogy a gyapju az egyik állatnál finom, a másiknál pedig sokkal durvább marad, a szerint a mint az egyikben a merinó, a másikban a cotswold vér érvényesült jobban s így a gyapju átlagos értékesítésénél az árban veszítünk. Ha feledjük azonban, hogy ezt gazdagon behozzák a juhok akkor, ha husukat értékesítjük; mert a keresztezésből származó kos 10 hónap alatt pedig 70 kilogramm súlyt ér el s a hízó bárányok már 14 hetes korukban 35—45 kilogrammot nyomnak.

Ha a gyaplut egyenletesebbé akarjuk tenni, akkor tanácsos a leszármazott állatokat egymás között keresztezni, amennyiben finomabb szőrű anyákat durvább szőrű kosokkal avagy megfordítva párosítsuk mindaddig, míg az egész állomány gyapja egyenlővé lesz s ha ilyenkor kétszeri usztatás után ejtjük meg a nyírást, akkor a gyapju árában a tiszta merinó gyapjuhoz képest alig lesz különbség.

A keresztezett állatoknak még azon előnyös tulajdonságuk is meg van, hogy sokkal könnyebben elviselik a nyár melegét és esős időben nem sínylik meg úgy a legelő hiányát, mint a merinó.

Ajánlatos a negretti keresztezés is, amely az előbbivel sok tekintetben lépést tart; de semmi esetre sem szabad Southdorven keresztezést alkalmaznunk, mert bár alakra, husra, nagyságra kitűnő, de gyapjuban legszegényebb juha Angliának s ezen tulajdonságánál fogva a merinók gyapjuját teljesen megrontja s azonkívül hegyes vidéken, 500 meter magasságban a tenger fölött már nem tűri el az égáji viszonyokat.

Többen tettek már kísérletet cheviot angol kosokkal is, úgy merinó, mint negretti és cotswold állomány keresztezésére s az eredményt a cheviotfaj kitűnő husa és finom gyapjánál fogva, teljesen kielégítőnek mondják, amely égáji viszonyainknak is teljes mértékben megfelel. K. Ö.

+ **Tejeskamrák fertőtlenítése.** Most, amidőn még a kisebb mezővárosokban is egyreveztésre lépünk a tejgyártáshoz, az úgynevezett tejgyárak: helyénvalónak tartom, tisztaság szempontjából — ami gyenge oldala szokott lenni ezeknek a tejgyáraknak — néhány szót szólni és pedig a tejkamrák és tejpinczék tisztántartásáról.

Első és főfeltétel, hogy a helyiség megfelelő légáramlatot kapjon és pedig naponta legalább is néhány órán keresztül. Ha azonban egy-egy pince építésmódora olyan, hogy ajtó, ablaknyitással nem érhetünk el kellő légvonatot, úgy okvetlenül szélmotorokat kell alkalmaznunk, ha másként nem, úgy emberi erőre berendezve. A második feltétel az, hogy minden héten egyszer bekenjük a pince egész falazatát és padlóját kettős szénsavas mésszel; ha azonban annak beszerzése nagyon körülményes vagy költséges lenne, úgy használhatunk helyette egészen friss oltott meszet is, de nem kell vastagnak lennie, mert különben a sok meszelés következtében nagyon vastag réteg rakódik le a falra, amely azután pattog.

Karbolsav, karbolpor és hasonló anyagokkal való tisztogatás és fertőtlenítés nemcsak hogy nem használ, hanem ártalmas is a szaga miatt, mely sokáig megmarad a helyiségben és beveszi magát a tejsé. De még klórgózzal és kénsav-tartalmu szerekekkel sem szabad fertőtlenítenünk a pincét a nélkül, hogy a hátramaradt gázokat teljesen el ne távolítsuk onnan akkor, ha megtettük hatásukat. A klórgózt, használat után, könnyekénnel is szokás megkötni s úgy szellőztetni.

A szellőztetés mindenesetre a legjobb eszközök egyike, azonban szükséges évenként kétszer a klórfertőtlenítés is, a mit legegyszerűbben úgy végezhetünk, hogy a pincét teljesen elzárjuk s egy edénybe, a pince közepén, klórmezszt teszünk és azt leöntjük kén, vagy sósav-

val. Szükséges azonban, hogy gyorsan elhagyjuk a pincét, nehogy klórgázt lélegezzünk be, mert az mérges. Ha a pince ajtaját is jól lezártuk és minden nyílását eltömtük, akkor kénvirágot vegyítünk finom vasforgácsal s a vegyületet vízzel leöntvén, péppé gyurjuk és két napon át meleg helyen, kályhán vagy a tüzhely katlana mellett tartjuk s azután a pince ajtaja előtt, valami tálfélében leöntjük és hirtelen bedugjuk az ajtót át, lehetőleg annak valamely, e célra készült alsó nyílásán, a melyet azonnal el kell ismét dugnunk, mert a könnyekéng is azonnal fejlődni kezd és szintén mérges gáz.

A pincét most még a harmadik napon át is lezárva tartjuk, hogy az alatt a két gáz benne egymást abszorbeálhassa s csak a negyedik napon nyitjuk fel ajtaját, ablakát és egy fél napi szellőztetés után vehetjük csak újból használatba.

Igen sok fertőtlenítést megtakaríthatunk az által, ha ügyelünk arra, hogy piszkos edények ne álljanak a kamrában vagy pinczében, hanem a mint kiürült valamely edény, azonnal a levegőre állítsuk s künn végezzük mindenféle mosogatást, hogy a pince vagy kamra padlózata lehetőleg száraz maradjon, úgyis elég baj, hogy a fix edényeket bent kell mosogatni. K. Ö.

Háztartás.

+ **A bor lehuzása.** Most a téli hidegben van ennek a munkának a fő időnye, mert ezt meleg időben, mint június, július, agasztusban egyáltalán nem szabad végezni. A hőség által könnyen erjedésbe megy, de viharos idő se jó. A hordót és bort lehetőleg biztos forrásból vegyük s a mint a bor megérkezik, rögtön állandó helyére állíttassuk. A csapot arra a helyre üssük, a hol a hordó pléhel van jelölve. Ha a csap erősen be van csavarva, néhány pillanatig kinyitjuk, hogy a levegő ne járja a bort át s azáltal ne zavarodjon meg. A hordót egy kicsit rézsütos irányban állítjuk az aszókra oly módon, hogy négyszegletes fákát tolunk alája. Így marad 10—14 napig a hordó. Ezáltal a bor világos, tiszta lesz, minden salak a fenekére rakodik. Különös gond fordíttassék az üvegek tisztítására, nem szabad legcsekélyebb tisztátalanságnak benne maradni. Az üvegeket finom homokkal vagy kavicscsal és meleg szódásvízzel mossuk, hideg vízzel öblítsük ki, fordítsuk lefelé és levegőn szárítsuk meg. A használat előtt még egyszer alaposan megvizsgálunk minden egyes üveget. A jó dugó is nagyon fontos a bor eltartásához. Nem szabad sem korhadtnak sem lukacsosnak, hanem egyenlő ruganyos és szilárdnak kell lennie. Használat előtt leforrázzuk és utána tiszta vízbe teszszük. Ha a lehuzás padlás helyiségben történik, úgy homokkal óvjuk meg azt. Mielőtt hozzáfogunk a lehuzáshoz, a hordó felső részén lévő nyílást kinyitjuk, hogy a külső levegő behatolhasson, a csap alá edényt állítunk és az üvegeket úgy teszszük, hogy jól kezünk ügyében legyen. Azután gummi csővel töltjük tele az üvegeket, melyeket részatos irányban tartunk, hogy a bor ne habozzék. Az üvegeket legfőlegb annyira töltjük meg, hogy a szájától két centiméternyi ür maradjon. A dugókat, ha van dugaszológépünk, annak segítségével, ha nincs, úgy csak ujjunkkal nyomjuk be annyira, hogy fél centiméternyire álljon az üveg száján felül. Hogy az üveg légmentesen legyen elzárva, jó bepecsételni, vagy még biztosabb stanióllal bezárni. A hordót kopogtassuk meg s a hangról ítélve tudhatjuk, mennyire van még bor a hordóban. Végülre az üveget felforgatjuk, de vigyázva, hogy ne zötyögtessük. Dacára annak, az utolsó üvegek zavarosak lesznek s ajánlatos azt előbb elfogyasztani. A tele üvegeket egy napig állni hagyjuk s azután a borospincében polcokra helyezzük, kissé rézsütos irányban. Száraz fűrészpörben vagy homokban is jól eláll a bor, különösen, ha a pince alkalmas, elég sötét, amellet száraz és

tiszta a levegője. A hőmérséklet egyenletes, 9–10 C. meleg legyen. A pincét többször kell szellőztetni. Megkezdett üvegeket erősen bedugaszolva, rézsut fektetjük, úgy, hogy a bor a dugaszhoz érjen. A maradékot nem lehet soká eltartani. A hordót vagy visszaküldjük, vagy a háztartásban gyümölcsbor, ecet, vagy káposzta savanyításhoz elhasználjuk. Forró vízzel, korpával tisztítjuk ki és kiforrázzuk.

E. a.

EGYLETI ÉLET.

Az Erdélyi Gazdasági Egylet igazgató-választmányi ülése.

Az Erdélyi Gazdasági Egylet igazgató-választmánya 1902. december 19-én ülést tartott.

Elnök: Cs. Szabó József t. h. t. e. elnök.

Elbádosott és jegyzett: Éber Ernő e. s. titkár.

Jelen voltak: báró Bánffy Ferencz, gróf Bánffy György, gr. Bánffy Miklós, Benkő Mihály, Csérei Lajos, báró P. Horváth Kálmán, Jakab László, Matskásy Pál, Molnár Sándor, báró Mannsberg Sándor, dr. Szentkirályi Ákos, és Szereday Aladár ig. vál. tagok.

Elnök az ülést megnyitja s a jelen ülés jegyzőkönyvének hitelesítésére Jakab László, Matskásy Pál és Nagy Dezső választmányi tagokat kéri föl.

1. November 3. i választmányi ülés jegyzőkönyve fölolvastatván, — tudásul vétetik.

2. November havi pénztári forgalomról szóló kimutatás
10775.60 K. áthozattal,
1224.01 K. kiadással és
9551.59 K. egyenleggel.

3. Előadatik a földmivelésügyi m. kir. miniszter 93777/VII. 2. sz. leirata, melyben véleményes jelentéstételre hívja föl az egyletet a segesvári vásárrendtartás ügyében. Előadói javaslat és több tag hozzászólása alapján választmányi ülés dr. Szentkirályi Ákos, Nagy Dezső és titkárból álló bizottságot küld ki azzal az utasítással, hogy rövid időn belül tegye meg észrevételeit, melyeket az elnökség küldjön föl a földmivelésügyi miniszter urnak.

4. Előadatik az O. M. G. E. átirata, melyben rámutat a tenyésztésnek kivételének nagymérvű emelkedésére s az ebből származható hátrányokra és tájékoztatást kér arra nézve, hogy az E. G. E. működési területén a kivétel tényleg nagyobb mérvűket öltött-e a f. évben és hogy az E. G. E. nem tartaná-e kívánatosnak a nagymérvű kivételnek alkalmas intézkedésekkel való meggátolását. Az előadó véleményével szemben, mely a kivétel eddig mutatkozó emelkedésében kárt nem lát és a kivétel betiltását megengedhetőnek nem tartja: gr. Bánffy György, gr. Bánffy Miklós, Szereday Aladár, báró Bánffy Ferencz és elnök hozzászólásai után választmányi ülés határozza, hogy az elnökséget megbizzza, hogy az O. M. G. E.-vel tudassa átiratilag, miszerint hazarészünkben tenyésztésnek kivételének nagyobb mérvű emelkedése nem észleltetett; de méltányolva azon károkat, mely a tenyésztésanyag nagymértékű kivételével köztenyésztésünket érhetné, helyesli azt, hogy a tenyésztésanyagkivétel alkalmas intézkedésekkel meggátoltassék.

5. Előadatik a temesvármegyei gazdasági egyesület átirata, melyben föl hívja az egyletet, hogy pártoló fölterjesztésben kérje a kormányt a Szerbiával fennálló kereskedelmi szerződés f. hó december 31-ig való fölmondására. Előadó javaslata alapján választmányi ülés tekintettel arra, hogy múlt évi december hó 28-án tartott ülésében elsőként az E. G. E. kérte azt, hogy a Balkán államok, tehát Szerbia behozatala is magas agrár-vámokkal megnehezíttessék, a temesmegyei g. o. átiratát egyszerűen tudomásul veszi.

6. Folyó ügyek során:

a) bemutatattik e. pénztáros és jogtanácsos kimutatása és jelentése a tagdíj- és alapítványi kamathátralékokról és azok behaj-

tása ügyében tett eddigi lépések — További eljárás végett kiadatik az elnökségnek.

b) Fölolvastatik a földmivelésügyi miniszter 80477/IV. 1. sz. leirata, melyben tudatja, hogy Kolozsvármegye 6 községében rendezendő háziipari tanfolyamra és 10 községében rendezendő gazdasági előadási sorozatra összesen 3000 korona állami segélyt engedélyezett. — Tudásul vétetik és az elnökség e tárgyban fölterjesztett tervezete jóváhagyatott.

E tárggyal kapcsolatban dr. Szentkirályi Ákos indítványozza, hogy Kolozsvárt is tartassanak gazdasági előadások. Többek hozzászólása után választmány megbizzza az elnökséget, hogy intelligens gazdáknak tartandó előadások ügyében a gazdasági tanintézet vezetőségével értekezve a költségvetés megállapításával a januáriusi választmányi ülés elé terjeszzen javaslatot.

c) Olvassatik a földmivelésügyi miniszter 7090. IV. i. sz. leirata, melylyel 200 db. a munkás- és cselédségélypénztárt oláh nyelven ismertető népies füzetet küld a gazd. előadásokon való szétosztás végett. Választmány tekintettel arra, hogy az előadások csak magyar községekben fognak tartatni, magyar nyelvű füzetek küldésének kérésével bizzza meg az elnökséget.

d) Olvassatik a nagy-bacsoni elemi iskola igazgatóságának 100 db., az E. G. E. kiadásában megjelölt füzet díjtalan adományozása iránti kérelme. — Választmány a kért füzetek kiadását határozza.

e) bejelentetik, hogy az utolsó rendes választmányi ülés óta alapító tagnak belépett dr. Györffy Gyula, rendes tagnak dr. Bako András. — Tudásul vétetik.

7. Egyleti elnök bemutatja azt a kérvényt, melyet az állattenyésztési és állatkiállítás szakosztály tett át s melyben a kolozsi ménes és az erdélyi lótenyésztés érdekében többrendbeli intézkedés kérelmeztek a földmivelésügyi minisztertől. — Választmány egyhangúan határozza, hogy a kérvényt a képviselőház karácsonyi szünete után küldöttség vigye a földmivelésügyi miniszterhez s a küldöttség alakításával az elnökséget bizzza meg.

Több tárgy nem lévén, elnök az ülést bezárja.

VEGYES KÖZLEMÉNYEK.

Kis hirdetések című rovatunkra felhívjuk olvasóink figyelmét. Egy koronáért, mely előre beküldendő, mindenki hirdethet s az utalvány szelvényre a hirdetés szövege is felírható. A hirdetés megrendelés minden számra legkésőbb csütörtökön délig a kiadóhivatalhoz juttatandó.

— **Székelyföldi baromfitelep.** A székely akció egyik leglényegesebb pontja a baromfitelepszítés. Ez a mily helyes, oly bölcs dolog, mert a baromfitelepszítés fölállításával leginkább a legszegényebb népen lesz segítve.

Első sorban is 5 nagyobb szabású baromfitelep fölállítását tervezik és pedig olyképp, hogy e telepeken mindazon baromfifajták fognak tenyésztetni, melyek himjeit a kisgazdák közt a baromfiállomány nemesítésére szokták kiosztani.

Marostorda vármegyében baromfitelep lesz Marosvásárhelyen s ez lesz a legszebb és legnagyobb. Remek hely áll rendelkezésre az *Erzsébetligetben*, a mely föl sziget s a hol egy természetes nagy tó áll a viziszármayasok rendelkezésére.

Az egyes fajták törzsei pavillonokban lesznek elhelyezve. Ezt a telepet a város fogja kezeltetni.

Udvarhely vármegyében Székelykeresztúron lesz a baromfitelep az ottani tanítóképződe keretével kapcsolatban.

Háromszék vármegyében 2 telep lesz. Az egyik S.-Szentgyörgyön a fiúszertettházzal kapcsolatban, a másik Kézdivásárhelyen, a leányszertettházzal kapcsolatban. Mind a két hely igen jó s a két szertettház derék direktorai erre is rátermetteknék néznek ki.

Csik vármegyében Csikszereván az ottani népies gazdasági iskolával vagy az állami keretiséttel kapcsolatban tervezetik a baromfi min-

tatelep. A székelyföldön a baromfitelepszítés ma is elég szép fejlődésben van, s az érdeklődés az újabb akció iránt igen nagy.

Magántelepek is létesülni fognak. Már is 3 új telepet jelentettek be. Az egyiket *Orosz Lajos* nagybirtokos állítja föl szenterzsébeti birtokán, a másikat *Imreh Béla* földbirtokos Étfaluban, a harmadikat pedig *Sándor Pál* Mezőbándon.

Örvendünk ezen híreknek, a kivételhez és a sikeres eredményekhez sok szerencsét kívánunk.

— **Az olasz borvámklauzula megszünetése.** A képviselőház december 20-i ülésén *Székely Kálmán* miniszterelnök a következő, általános helyeslés és lelkesedést keltő szavakban jelentette ki, hogy az olasz borvámklauzula meg fog szünni:

„Már a nyáron elmondtam a t. házban, hogy az olasz borvámklauzula fennállását és átvételét az új szerződésbe a magyar gazdasági érdekeknek és különösen a bortermelés érdekeinek súlyos sérelme nélkül kizártnak tartom. Magyarország oly sokat veszített a múlt évtizedekben azon csapások alatt, a melyek ránehezettek bortermelésünkre, hogy a magyar bortermelő gazdaközönség és annak igen nagy és széles rétegekben elhelyezkedő munkásosztálya igen súlyosan érzi annak hatását, hogy nagy költséggel előállított szőlőtelepeik és szőlőbirtokuk kellő jövedelmet nem hajt, még pedig igen sok oknál fogva, úgy, hogy nem szabad elmulasztani semmit, ami lehetővé teszi azt, hogy a magyar szőlőbirtokos sanyaru sorsán javítsunk és megélhetési módját biztosítsuk. Már a nyáron voltam bátor kijelenteni a kormány nevében, hogy nem tartom helyesnek, nem tartom lehetségesnek, — mert különben az országnak ezen érdeke védelem nélkül maradna — hogy a borvámklauzula átmenjen a szerződésbe. A termelés tekintetében annyira különbözök a viszonyok nálunk és másutt, jobb éghajlattal, más talajviszonyok- és más munkásviszonyokkal bíró országokban, a déli részekben, annyival mostohábbak a viszonyok nálunk az időjárás, a talaj- és munkásviszonyok, a befektetett tőke és minden más coefficients szempontjából, a melyektől a jövedelmesség függ, hogy nagyon méltányosnak tartom és nem veheti a külföld rossz néven tőlünk, ha gazdasági érdekeinket, — hiszen Európában minden állam ezt cselekszi s mai napság mindeniknek tennie kell — gazdasági és termelési érdekeinket mi is védelmezzük ott, a hol azokat valóban súlyosan károsítanók, ha a mai védetlen állapotot fenntartanók. És azért az új szerződéseknél gondoskodni fogunk, hogy ebben a kérdésben is, a bortermelők kérdésében, az ország elégséges védelmet, olyant nyerjen, a mely védelemmel a ma fennálló szerződésben nem bír. És éppen ezért, nehogy abból a szerződésből folyólag, egyéb vonatkozásoknál és következőseknél fogva, bortermelésünk nemcsak Olaszországgal, de főleg más országokkal szemben is védelem nélkül maradjon, ezen helyzet nyomása alatt a kormány elhatározta (hogy január elsejével az olasz borvámklauzult fel fogja mondani).

Szőlőtermelő gazdáink bizonyára örömmel fognak arról a kijelentésről értesülni, mert hiszen a magyar bortermelés nagy károsodását okozta az olcsó olasz bor nagy behozatala,

— **Az olcsóbb marhasó.** *Lukács* pénzügyminiszter a képviselőház dec. 18-iki ülésén a következő törvényjavaslatot terjesztette be:
1. Az 1897. évi I. törvénycikk 2. §-ának módosításával a marhasó eladási ára *méter-mázsánként 6 koronában* állapittatik meg.

E szakasz egyéb rendelkezései továbbra is érvényben maradnak.

2. §. Az 1897. évi I. törvénycikk 1. §-ának második bekezdése, továbbá 3. és 4. §-ai hatályon kívül helyezettnek és a marhasó előállítására és forgalomba való bocsátásának föl-tételei rendeleti úton állapittatnak meg.

3. A jelen törvény 1903. évi. . . hó 1-én lép életbe és végrehajtásával a pénzügyminiszter bizatik meg.

Az új törvényjavaslatnak legfontosabb rendelkezése az, hogy a marhasó ára a jelenlegi 10 korona helyett métermázsánként csak 6 korona lesz s így a gazdaközönség legfőbb panasa, hogy tudniillik a jelenlegi marhasó túlságosan drága, megszűnik és állattenyésztésünk módját nyer szózási igényeinek könnyebb és teljesebb kielégítésére. Nem kevésbé fontos rendelkezése a javaslatnak, hogy a vexatós pénzügyi ellenőrzést, mely a marhasó használatától a gazdák nagyrészt eddig valószínűleg elriasztotta, megszünteti és felhatalmazást ad a miniszternek arra, hogy a modern viszonyoknak megfelelő könnyű és józan szabályokkal gondoskodjék a kincstár érdekeinek védelméről. Ezen az alapon előreláthatólag lehetővé válik a marhasó forgalmának teljes szabaddá tétele, mert a jelenlegi rendszert, a mikor csak messzefekvő városokban árulják a marhasót, észszerűen fentartani nem lehet. Ugyancsak jelentős újítás a javaslatban az is, hogy a pénzügyminiszterium gondoskodik nyálósóról, ami azt jelenti, hogy ezentúl a gazda nem csupán porszerű marhasót, hanem konyhasószerű nyálósót is kaphat olcsó áron.

— **A fedeztetési állomások.** A fedeztetési telepek és osztályok főnökei értekezletet tartottak a földmívelési miniszteriumban Nagy Gábor miniszteri tanácsos elnöke alatt a fedeztetési állomások szétosztása tárgyában. Összesen négy fedeztetési telep marad a jövő évben is: Székesfehérvár, Nagykőrös, Debrecen és Sepsiszentgyörgy. Ezek összesen 19 teleposztályra oszlanak 975 fedeztetési állomással. A beosztott mének száma 3400. A mének januárban kerülnek szétosztásra a fedeztetési állomások között.

— **Az ideai komlótermés.** A nürnbergi „Brauer und Hopfenzeitung“ az ideai termést a következőképpen becsüli:

	1901-ben métermázsákban	1902-ben métermázsákban
Németországban	270.000	530.000
Ausztria és Magyarországon	288.000	208.000
Belgium és Hollandiában	100.000	60.000
Franciaországban	50.000	30.000
Oroszországban	80.000	60.000
Európa kontinensén	788.000	893.000
Angliában	550.000	300.000
Amerikában	450.000	369.000
Ausztráliában	16.000	16.000
Angliában és más világ- részekben	1.016.000	685.000
Világtermés 50 kilós má- zákban	1.804.000	1.578.000

Mig tehát Európa kontinensén 100.000 métermázsával több termelt, Anglia és Amerikában 330.000 mázsával kevesebb és így az ideai termés 230.000 mázsával volna csekélyebb a tavalyinál. Az idén tehát az európai kontinens meglehetősen nagy mennyiséget exportálhat, mig Anglia nagy importra szorul és valószínű, hogy a kontinens termésének feleslege biztos elhelyezést talál Angliában és így tartósan szilárd, esetleg emelkedő komlóárakra számíthatunk.

— **A gyapjúárak emelkedése.** Az ausztráliai több évig tartó szárazság miatt az idén 200000 bál gyapjúval van onnét kevesebb bejelentve a londoni gyapjú-auciókra, mint a múlt évben. Ez tekintélyes mennyiség és az árak nagymértvű emelkedését idézi elő. Hogy fogalmat nyujtsunk arról, hogy milyen mérvű ez az emelkedés, arról tanuskodik a következő egybeállítás:

La Plata-Crossfield gyapja C 1. fnomság	nov. 15 1899	5.50 frank
„ „	1900	2.75 „
„ „	1901	2.75 „
„ „	1902	4.10 „

Tehát szépen közelednek az árak a 3 év előttiéhez, a melyekre minden juhtenyésztő kellemesen gondol vissza. Az áremelkedés a múlt évihez képest 40%. Ezt a kedvező conjuncturát igyekeznek az osztrák szövögyárak küldöttjei kiaknázni és utazóikkal igyekeznek meglepni a még tájékozatlan gazdákat és becsapni őket.

— **Tiltakozás az osztrák tőzsdetörvény ellen.** Az osztrák agrárius Centralstelle állandó bizottsága, mint a Budapesti Lovelézőnek Bécsből jelentik, legutóbbi ülésén elhatározta,

hogy a Reichsrath két háza által elfogadott tőzsdetörvényjavaslat ellen tiltakozását akkor is fentartja, ha azt a szentesítés törvényerőre emeli. Ezen határozatát a Centralstelle azzal okolja meg, hogy a Reichsrath által elfogadott javaslat csak elméleti tilalmat foglal magában a tőzsdészerű határidő-üzletre nézve, a mely rendeleti úton lép életbe s a tilalomnak sem polgári, sem büntetőjogi szankciója nincs. Kiemeli a megokolás, hogy ama befolyás, amelyet a bankok és a nagytőkés spekuláció a császári királyi kormányra gyakorol, csakis teoretikus értékűvé fogja tenni a rendeletek útján szabályozó tilalmat. Arra is hivatkozik a Centralstelle, hogy miután belföldiek a tőzsdészerű határidőüzletektől gabonában és őrleési termékekben a külföldön, tehát a magyar tőzsdén a törvény mostani formulázásában el nem tiltatnak, ezek jogi következményeket vonhatnak maguk után Ausztriában. A Centralstelle megokolása kifejti, hogy a határidőüzlet ellen indított erős agrárius mozgalmat nem szabad látszólagos engedelmények miatt elaludni engedni.

— **Francia hadsereg és a földmives.** A francia hadügyminiszter az idén aratási idők alatt a gyalogság és szekeresek 13%-a (tavaly 12%) szabadságot, a lovas- és tüzérezredéknél pedig 9% ot (tavaly 6%) földmives és szőlészeti munkákra. A szabadságot embe-
reknek azonban igazolniuk kell a község hiteles bizonyítványával, hogy tényleg földmivesek és odahaza szükség van rájuk az aratási időben.

— **Dánia vajkivitele.** Az „Om Landbrug i Danmark“ című hivatalos dán munka statisztikája szerint Dániának külkereskedelmi forgalmában a vajkivitel adja a legnagyobb jövedelmet az összes kivitt áruk között. A vajforgalom következő volt, 3 éves átlagokban:

Év	Behozatal		Kivitel	
	font millió	korona millió	font millió	korona millió
1875/78.	5.03	4.78	27.04	27.08
1879/82.	5.89	5.37	25.39	24.48
1883/85.	8.31	7.08	35.87	31.95
1887/90.	13.76	10.55	66.65	58.09
1891/94.	27.00	23.05	99.53	91.22
1895/99.	33.13	27.51	129.08	115.68

Az 1895/98. években tehát *évi átlagban*, tisztán (azaz a behozatalt a kivitelből levonva) Dánia vajkivitele volt: 95.950.000 font (1 font = 500 gramm), 88.170.000 K. (1 dán korona = 130 fillér).

— **A „Gazdák Biztosító Szövetkezeté”-nek** pozsonyi vezérképviselője, — mint azt annak idején a lapok is megírták, — személyes ismeretsége révén megkérte a csallóközi járás főszolgabíróját, hogy a községi épületek biztosításáról szóló versenytársasághoz a kötvényeket szedesse be s engedje meg, hogy azokat ő betekintesse. Ezt a nagybárá idegen versenytársaságok magukra nézve sérelmesnek találták és a „Gazdák Biztosító Szövetkezeté”, valamint a csallóközi járás főszolgabírója ellen a belügyminis-
ternek panaszt emeltek. A belügyminis-
ter tudomásul vette ugyan a pozsonyvármegyei alispáni hivatalnak már e tárgyban hozott abbeli határozatát, mely a csallóközi járás főszolgabíróját figyelmeztette, hogy a jövőben hasonló intézkedésektől tartózkodjék, amellyel azonban rendeletében nagy fontosságú elvi kijelentést tett, melyet a szövetkezeti eszme barátai csak örömmel üdvözölhetnek, azt mondja ugyanis a rendelet, hogy: „ámbar a szövetkezeti alapon működő intézmények mezőgazdasági hivatás, szervezet és cél tekintetéből semmiesetre sem vehetők a nyereségre alakult versenytársaságokkal egy és ugyanazon szempont alá, s noha ezen meggyőződés alapján a „Gazdák Biztosító Szövetkezeté”-nek létesítése és fejlesztésének támogatását a vármegyei közönségnek figyelembe véve ajánló 92352.99 számú körrendeletem is azt igazolja, hogy nevezett szövetkezetet nem csupán vállalatnak tekintem, — mégis figyelembe ajánlja a belügyminis-
ter a vármegyei közönségnek, hogy nem tartja megengedhetőnek, hogy a közigazgatás közegei bármely intézet részére, annak más biztosító társaságokkal való szabad versenyében illetéktelen befolyást gyakorolhassanak.

— **Mellékleteink.** E helyen is felhívjuk olvasóink nagybecsű figyelmét lapunk karácsonyi számához csatolt mellékleteinkre.

Az **Oderursell motorgyár**, melynek világhírű „Gnom” motorja főleg sokoldalú alkalmazható ága folytán tűnik ki, ép úgy számol tarthat a szíves olvasó figyelmére, mint hazánk első festékgyáranak, a po-

zsonyi **Lutz Ede és Társa** cégnek gomba és penész-képződést megakadályozó **Mikrosol** készítménye. Ez ismertetést szemlélgetve a magán elismerések között reá bukkanunk két hivatalos bizonylatra, melyek élénken erősítik meg e magyar gyártmány kiváló és közhasznú voltát.

Jelen számunkhoz mellékeljük még az Erdélyi Gazdasági Egylet védnöksége alatt álló **Erdélyi Kereskedelmi Társaság** körlevelét is. Ez ifjú intézmény mely gyakorlatban megerősödött szaktudással és mezőgazdasági érdekeket soha szem elől nem tévesztő céllal igyekszik azon jogos kívánalmaknak és reményeknek megfelelni, melyeknek sikeres elérése legfőbb feladatát képezi. Hisszük, hogy gazdáink jóleső érdeklődése fogja ez intézményt kísérni, s így a legszebb siker, a mezőgazdaság és a gazdák érdekének hathatós előmozdítása nem marad el.

— **Lóhermagra**, rozsrá, zabra és tengerire jó vevők vannak előjegyezve a kiadóhivatalnál. Értesítés és minta ugyanoda küldhető.

Erdélyrészi piaci ár- és terméstudósítások.

(A beküldött különtudósítások nyomán összeállította: az Erdélyi Kereskedelmi Társaság.)

Segesvár, (decz. 18.). **Gabonaárak:** búza I. r. lv. 2 k. 50 f., II. r. lv. 2 k. k. 30 f., rozsv. I. k. 80 f., zab lv. 90 f., tengeri I. r. lv. 1 k. 80 f., II. r. lv. 1 k. 40 f. — **Hüvelyesek, főszelések:** paszuly, fehér lv. 2 k. 60 f., borsó lv. 2 k. 20 f., burgonya lv. 60 f., sárgarépa lv. 60 f., hagyma koszorunként 30 f., káposzta 100 drb. 5 k. — **Tej, tojás, zsír:** tehéntej I. l. 16 f., juhtúró köz. 1 kg. 1 k. 20 f., juhsajt köz. 1 kg. — k — f., vaj 1 kg. 2 k. 40 f., tojás 3 drb. 20 f. — **Takarmány és alom, ipari magvak:** réti széna szekerenként 14 k., őszi szalma szekerenként 5 k., istállótrágya szekerenként 80 f., kendermag lv. 1 k. 80 f.

Torda, (nov. hó). **Gabonaárak:** búza I. r. lv. 2 k. 40 f., II. r. lv. 2 k. 10 f., rozsv. 2 k. 20 f., árpa lv. 1 k. 40 f., zab lv. 1 k. 10 f., tengeri I. r. lv. 1 k. 60 f., II. r. lv. 1 k. 40 f. — **Hüvelyesek, főszelések:** paszuly, fehér lv. 2 k. 30 f., lencse lv. 4 k. 40 f., borsó lv. 4 k., köles lv. 90 f., burgonya lv. 60 f., sárgarépa 65 f., hagyma 18 f., káposzta 100 drb. 7 k. — **Tej, tojás, zsír:** tehéntej I. l. 24 f., juhtúró, köz. kg. 1 k. 20 f., vaj 1 kg. 1 k. 20 f., tojás 100 drb. 6 k. 30 f.

NÉPBANK RÉSZVÉNYTÁRSASÁG KOLOZSVÁRTT
Deák Ferenc-utca (ezelőtt: Belközép-utca 37. sz. alatt (Korbuly-ház) olcsó jelzalog és váltókölesönöket nyújt és **BETÉTRE 5 SZÁZALEK KAMATOT AD.**

Magyar Jelzalog-Hitelbank

Képviselősege Kolozsvártt
(Jókai-utca 2. sz., gr. Rhédey-ház, I. em.)

Az intézet alaptőkéje 40 millió korona.

4%-os és 4½%-os Zaloglevélkölcsonöket

nyújt és pedig 4%-os kölcsönt földbirtokra: 50 évi törlesztéssel 4-95 százalékkal, nagyobb városokban fekvő házakra 42½ évi törlesztéssel 5-25 százaléknál évi részletfizetés mellett és magasabb leszámítási árfolyam mellett 4½%-os zaloglevélkölcsonöket földbirtokra 50 évi törlesztéssel 5-35 százalék és nagyobb városokban fekvő házakra 42½ évi törlesztéssel 5-65% évi részletfizetés mellett.

A jelzalogul felajánlott erdélyrészi ingatlanok értékére és a megszavazandó kölcsön összegére nézve az Erdélyi Gazdasági Egylet bizalmi férfiai adnak véleményét. (1.)

A bank képviselősegenél kaphatók 4% és 4½%-os zaloglevelek, 3½%-os és 4%-os nyereségekötvények

A LAPFELÜGYELŐ BIZOTTSÁG FELÜGYELETE MELLETT:

Felölös szerkesztő és kiadó:

TOKAJI LÁSZLÓ.

Társzerkesztő:

JAKAB LÁSZLÓ.

Segédzerkesztő:

ÉBER ERNŐ.

AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET TULAJDONA.

Gazdák Biztosíté Szövetkezete

BUDAPEST, VIII. Baross-utca 10.

836

Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület
ugyis mint a

Gazdasági Egyesületek Országos Szövetsége

Alakult 1900. erkölcsi támogatásával. Alakult 1900.

Biztosítéki alap:

Kormány hozzájárulásával	400.000— K.
Alapítványok	1268.080— K.
Tartalékok	111.053'60 K.

Összesen 1,779.133'60 K.

Első évi felesleg 90.349— K.

Biztosításokat elfogad tűz- és jégkár ellen, ugyszintén az ember életére különféle módozatok szerint.

Az üzlet eredményben a biztosított tagok díj arányukban részesülnek és az 1901. évi üzletfeleslegből úgy a tűz, mint a jégkár ellen biztosítva volt tagok 4%-os díjvisszatérítést nyernek.

Biztosítási ajánlatok benyújthatók közvetlenül vagy a képviselők közvetítésével. Nyomatványnyal és felvilágosítással minden irányban készséggel szolgál

az igazgatóság.

Marcinkiewicz Ignác

férfi ruha-szabó

Kolozsvárt, Deák Ferenc-utca 3. sz.

Ajánlja 20 év óta fennálló s a mai kor és divat követelményeinek teljesen megfelelően berendezett

férfi-szabó-üzletét.

Raktáron tart nagyon szép hazai, valamint valódi angol, francia és külföldi szövetujdonságokat.

Ugy a helyi, mint a vidéki megrendeléseket szakszerű munkával pontosan és olcsón teljesít.

(810.)

Röck István, Budapest

gőzgép- gőzkazángyár, vas- és ércöntöde.

KÉSZIT

GŐZGÉPEKET: fekvőket és állókat minden nagyságban, magasnyomású, compound- és triplexpanziós elrendeléssel; mint különlegességet szab. Röck-féle szelepes vezényművel és gyorsanjáró gőzgépeket dynamogépek hajtására; hajógépeket.

LOKOMOBILOKAT: kihúzható forr- és fűtőcsöves kazánal.

GŐZKAZÁNOKAT: forralós-, sima- és hullámlemez fűtőcsövekkel; mint különlegességet: szabadalmazott Bánó-féle biztonsági vízcsöves kazánokat.

SZIVATTYUGÉPEKET: Worthington és más rendszerek.

VIZMŰTELEPEKET és csatornázásokat.

GŐZMALOM berendezéseket a legújabb kivitelben.

TÉGLAGYÁRI BERENDEZÉSEKET.

TELJES HŰTŐTELEPEKET ÉS JÉGGYÁRAKAT szabadalm. ammoniák rendszer szerint

OLAJMALMI és olajgyártási berendezéseket.

HYDRAULIKUS SAJTÓKAT különböző célokra.

(960.)

Klimes Károly és Társa
kocsigyártó.

Értesítés!! Van szerencsénk a n. é. vevő közönségnek tudomására adni, miszerint kocsigyártó üzletünk továbbra is fenn áll s minden versenyt kiállva előállítunk, mint eddig, bármely igényeknek megfelelő új munkát és javításokat.

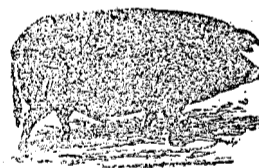
Elvünk, mint ez előtt is, hogy nagyrabecsült vevőinknek tapasztalt bizalmát jó és finom munkánkkal megőrizzük.

Kiváló tisztelettel

Klimes Károly és Társa
kocsigyártó

(964.)

KOLOZSVÁR, Teleky-utca 9. sz.

Eladó

2 drb.

Poland Kina

tenyészkoca.

Czim G. G. alatt a kiadóban.

(1001.)

raczka

jutányosan

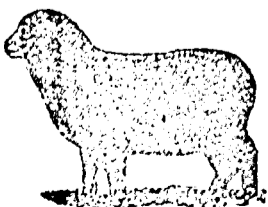
16 métermázsza

eladó.

gyapju

Czim a kiadóban.

(1002.)

Magyar
Leszámitoló és Pénzváltóbank
erdélyrészi fiókosztályaKolozsvárt, Mátyás király-tér 29. sz.
(Bártly-palota.)

Foglalkozik minden bankszakmába vágó műveletekkel: Elfogad betéteket takarékkönyvecskékre vagy folyó-számlára (Giro-conto.)

Leszámitol
váltókat, sorsolt értékpapírokat, nyereményeket.

Kölcsönt nyújt értékpapírokra. Folyószámla-hitelt engedélyez értékpapír fedezet mellett, mint denkor a pénzpiac viszonyaihoz alkalmazott előnyös kamatot számítva.

Törlesztéses jelzalog kölcsönöket ad: földbirtokra és bérházakra.

Az intézet különös súlyt fektet a következő üzletágakra: külföldi utalványok (Cheques) eladása és vétele. Értékpapírok, ércpénzek és külföldi pénznemek vétele és eladása a budapesti tőzsde napi jegyzősei szerint.

Tőzsdei megbízások kivitele. Szelvények díjmentes beváltása.

A magy. kir. szab. osztálysorsjáték főelárusító helye. Sorsjegyek ingyen utánnézetnek.

Örzési letétek részére nagy költséggel épített pánczélszobáját és az abban elhelyezett magánpénztárait, (Safe deposits) a közönség figyelmébe ajánlva, annak megtekintésére fizetlettel meghívja az érdeklődőket.

Üzleti órák 9-12-ig, délután 3-5-ig.

Kishirdetések felvételnek (minden héten csütörtök délig): a kiadóhivatalnál, Kolozsvárt, Petőfi-utca 7. sz., emelet.

Előre fizetendő

KIS HIRDETÉSEK.

Levélbeli tudakozódásokra felvilágosítást ad a kiadóhivatal, ha a szükséges válasz-levélbélyeg mellékelteik.

Ezen rovatban minden 20 cm, vagy ennél kisebb területű — 50 szög terjedő — hirdetés egyszeri közlése 1 koronába kerül. Egész évi (52-szeri) közlés ára: 48 korona mely évnegyedenként, vagy havonként is fizethető. A hirdetés legkönnyebben megrendelhető utalványlapon, melyre a szöveg is felírható. A jelzett mennyiség felül minden szó 4 fillér, vagy minden cm. 5 fillér. Tudakozódásoknál csak a kishirdetések számára kell hivatkozni. Támpéldány csak egy küldetik.

Az Erdélyrészi Gazdatiszti Egyesület hirdetései:

Állást keresők:

1. Okleveles gazdatiszt 12 évi gyakorlati munkával, aki a gazdasági üzem minden ágában, különösen pedig az állattenyésztésben kiválóan jártas, megfelelő kezelőtiszt állást keres.

2. 36 éves nő, jelenleg 1000 holdas gazdaságot önállóan kezelő, az algógyi földműves iskolát jeles sikerrel végzett gazdatiszt, akinek 6 évi gyakorlata van és a gazdaság minden ágában jártas, nősülési okból azonnali belépésre megfelelő állást keres.

3. 12 évi gyakorlattal bíró gazdatiszt, alkalmas kezelőtiszt állást keres — Szükség esetén mindjárt betöltheti az állást.

4. Okleveles gazdatiszt, több évi gyakorlattal, kitűnő bizonyítványokkal, huzamosabb idő óta önálló kezelő, gazdatiszti állást keres.

5. Nagyobb gazdaságban több éven át, mint önálló kezelő működött, okleveles gazdatiszt, önálló kezelőtiszt állást keres.

6. Állást keres több évi gyakorlattal bíró, 30 éves, református vallású nő, jelenleg is egy nagyobb uradalomban van, mint gazd. ispán alkalmazva. Állását önállóság szempontjából hagyja oda. Jó bizonyítványokkal rendelkezik.

7. Gazdatiszti állást keres azonnali belépésre 13 évi gazdasági gyakorlattal bíró, eddig nagyobb birtokokon önállóan működött gazdatiszt, kinek bizonyítványait betekintésre rendelkezésre bocsátja kívánatra a titkári hivatal.

8. Okleveles gazdatiszt jeles bizonyítványokkal 14 évi gyakorlattal kezelőtiszt állást keres, állását elfogallhatja bármikor,

9. Gazdatiszti állást keres 24 évi gyakorlattal bíró 43 éves egyén, aki jelenleg is egy 3000 holdas birtok bérleje.

A fősorolt álláskeresőket illető megkeresésekre készségesen ad — előzetesen megszerzett tudakozódások alapján — jóvilágosítást, az Erdélyrészi Gazdatiszti Egyesület titkári hivatala (Kolozsvár, Petőfi-utca 7.)

Az Erdélyrészi Gazdatiszti Egyesület felhívja tagjainak figyelmét azokra az alább felsorolt kedvezményekre, melyeket egyes lapok, cégek és intézetek a tagoknak és az egyesületnek nyújtanak.

* * *

I. Lapok:

„Ujság“ Politikai napilap. Megjelenik Kolozsvárt. Előfizetési ára egy évre 24 kor. Tagjainknak 20 kor.

„Egyetértés.“ Politikai napilap. Megjelenik Budapesten. Előfizetési ár tagoknak 40 k. helyett 28 k.

„Magyar Hírlap“ Pol. napilap, megjelenik Budapesten, 28 k. előfizetési árból 10 % -ot ajánl az egyesület részére.

„Pesti Napló.“ Pol. napilap, megjelenik Budapesten. Előfizetési ár tagoknak 28 k. helyett 24 k.

„Vasárnapi Ujság“ képes hetilap, megjelenik Budapesten. Előfizetési árból 10% kedvezmény a tagoknak.

„Budapest“ képes politikai napilap, megjelenik Budapesten. Előfizetési ára tagoknak 24 k. helyett 18 kor.

„Ústóköcs“ képes élel. napilap. Megjelenik Budapesten. Előfizetési ára tagoknak 16 k. helyett 12 k.

„Magyar Bazar“ divatlap, megjelenik Budapesten, előfizetési ára tagoknak 24 k.

A kedvezményt adó lapokra a tagok kedvezményes áron a titkári hivatal útján fizethetnek elő.

II. Cégek:

Első Magyar Általános Biztosító Társaság a beváltási díjösszeg után 5% -ot a tűz-, 4% -ot a jégbiztosításnál az egyesület javára ad a tagok által eszközölt biztosításoknál.

Calderoni és Tsa Bpest, Váci-utca 30. Optikai tárgyak, szemüvegek, stb. Árjegyzéki árból tagoknak 10%.

Groág Lipót és Fia Budapest, Váci-körút 43. ur. és női fehérnemű kereskedése tagoknak 10%.

Glass és Tsa Budapest, Muzzeum-körút 5. Uri divat-áru kereskedés, tagoknak 5%.

Elsinger M. és Fia Budapest, Maria-Valéria-utca 10. tagoknak ad ponyvákna 10%, zsákokna 3%.

Brüner Testvérek lámpa-áru gyár, Budapest, Koronahéceg-utca 3. Tagoknak 10%.

Dona Döme és Tsa papírkereskedés, Budapest, régi posta-utca 6. Tagoknak 5%.

Alkalmazást keresők

Kovácsnak ajánkozik teljesen képzett gyári kovácssegéd uradalomkba. Czime 336. szám alatt megtudható a kiadóhivatalban.

Uradalmi vadász, nős gyermektelen, 1903. január 1-ére, nagyobb uradalomnál vagy vadásztársaságoknál, fő- vagy közvadászi állást keres. Az illető 36 éves, német, beszél magyarul, németül, szerbül, keveset románul, ért a fázán, fogoly okszerű tenyésztéshez, ügyes ragadozó irtó és a vadászati teendőkben teljesen jártas. Azonkívül vizsla idomítás és irodai munkák elvégzésben tökéletesen jártas. Bővebb felvilágosítással készséggel szolgál: Balog József, pusztamives, Kolozsvárt.

Gépészkovács, megfelelő képzettséggel, jelenleg is egy nagyobb uradalomban alkalmazva, több év óta, állást keres, január 1-je esetleg későbbi belépéssel. Czim: Bartha Pál, gépész-kovács Küküllővár. 966.)

Percentes kezelésre

fizetés nélkül, vagy kikötött évi jövedelem produkálására fizetéssel, keres nagyobb birtokot, intelligens, keresztény, tapasztalt gazdasági intéző, aki jelenleg is egy első rendű főuri uradalomban intéző tiszt. Cime a kiadóban „K. E. Ö.“ alatt megtudható. (965.)

Különlélek.

Hantz Sándor könyvkötő.

Ezelőtt Hantz György társa Kolozsvárt, Mátyás király-tér 9. szám.

E szakmához tartozó munkákat versenyt felülmúló ízléssel tartósan és olcsó árért készítek. Fizetések fél vagy egész évi elszámolásra történhetnek. (555)

A címre kérem vigyázni.

Eladó birtok!

Székelyföld legszebb helyén, városok és vasút mellett, egy 150 holdas első osztályu birtok, úri lakással együtt eladó.

Bővebbet a kiadóhivatal levélileg is tudat. 915.

Simonffy István

mezőgazdasági gépgyára, vas- és fémöntődéje Kolozsvárt, Kultorda-u. 48. szám. Telefon 85. sz. Kívánatra árjegyzék és költségszámítás bérmentve küldetik. (464.)

Eredeti

Rambouillet kócsok

mindenkor nagyobb mennyiségben, dús választékban kaphatók:

Gróf Herberstein Alb.

uradalmi igazgatóságánál STRILEK, Morvaország.

B. Bak Lajos

Ó esz. és kir. Fensége Klotild főhercegnő udvari szállítója és az arany koronás kereszt hirtokosa.

műbutor- és épületasztalos munkák és parquetto gyári üzlete

Kolozsvárt.

Alapított 1869-ben. (815)

Jutányosan eladók: — Százados — marhamérlegek,

1500 kg. hordképességű erős vaskorlással 2 1/2 méter hosszú, 1 1/2 m. széles;

— Szekér — hidmérlegek,

4000 és 3000 kg. horderejű százados, toló súlylyal 4 méter hosszú, 2 méter széles.

Becserélek:

ócska marhamázsákat új marhamérlegekre. Minden mérleg törvényesen hitelesítve öt évi jókarban tartás mellett. (947)

DÉNES MANÓ mérlegműszerész, BUDAPEST, VII., Dohány-utca 78.

NEW-YORK ÉLETBIZTOSÍTÓ-TÁRSASÁG

egyetemes kötvénye a LEGJOBB BIZTOSÍTÁS, mert félévi fönnállása után

föltétlenül megtámadhatatlan.

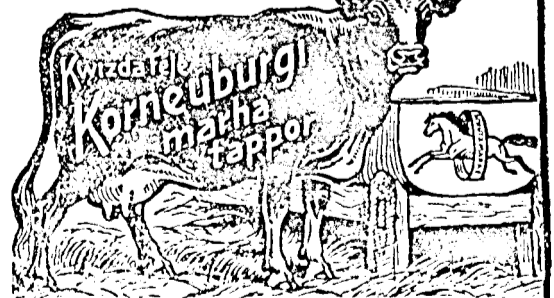
Az egyetemes kötvény garancia a biztosítás folyamán igénybe vehető kölcsön összegét. A díjfizetés beszüntetése esetére a tökéletesített kötvény összegét és az ingyenes biztosítási meghosszabbítás időtartamát előre és kötelezőleg megállapítja.

A hadi kockázatért nem tényleges állomány hadköteleseknél pótdíj nem jár.

Bővebb felvilágosítást:

ÉBER JENŐ erdélyrészi titkár, Kolozsvár, Rákócy-út 42. szám nyújt, a hova képviselőlet iránti kérvények is intézendők.

KWIZDA féle Korneuburgi marha táppor

Étrend szer lovak, szarvasmarhák és juhok részére. 50 év óta a legtöbb istállóban használatban van étvagy — hiány s rossz emésztésnél, a tej javítására és a tehének tejelőképességének fokozására, esontörésknél. — 1 doboz ára 1 korona 40 fillér, 1 doboz 70 fillér. Csak a lenti védjeggyel valódi. Kapható minden gyógyszerárban és gyógyszerkereskedésben. Főraktár: Kwizda Ferencz János, es. és kir. osztr.-magyar, román királyi és bolgár tejedelmi udvari szállító, kerületi gyógyszerész, Korneuburg, Bécs mellett.

Nagy képes Világtörténet

Képes diszmű a művelt közönség számára.

ÁLDÁSSY ANTAL, BOROVSZKY SAMU, FOGARASSY ALBERT, GERÉB
JÓZSEF, GOLDZIHNER IGNÁC, GYOMLAY GYULA, MIKA SÁNDOR

közreműködésével szerkeszti: (156)

MARCZALI HENRIK.

Mintegy 2500 szövegképpel, 500 műemlékkel, 60 színes műlappal, 50 történeti térképpel, 8500 szövegoddallal.

Megjelenik tizenkét kötetben

famentes, tehát soha meg nem sárguló papíron.

Egy-egy kötet ára

rendkívüli díszes félbőr-kötésben, bőrháttal és vászontáblával

8 frt.

Minden négy hóban egy-egy kötet jelenik meg.

Megjelenik füzetes kiadásban is 240 füzetben.

Több füzet semmikép sem lesz.

Hetenkint egy füzet fog közrebocsáttatni.

Egy-egy füzet ára: 30 kr.

A füzetes kiadásban díszes bekötési táblák szállítanak.

A Nagy Képes Világtörténet megszerezhető:

a) Füzetes kiadásban hetenkénti 30 kros füzetekben minden rendes hazai könyvtárban.

b) Kötetes kiadásban 12 kötetben, 8 frtjával;

a) kötetenkint utárvétellel bérmentve,
b) havi 1 frt 50 kros részletfizetésre.

A rendelések helyi könyvkereskedőkhöz vagy alólírt kiadókhöz intézendők.

Tájékoztató képes prospektust

vagy mutatófüzetet

ingyen és bérmentve

küld a mű kiadóhivatala:

BUDAPEST, VIII., Üllői-ut 18. szám.

A Nagy Képes Világtörténet célja.

Jelen munkával az első nagy világtörténeti mű jelenik meg magyar nyelven. Tervében, céljában, eszközeiben, alakjában és terjedelmében egyaránt nagy és jelentős ez a vállalkozás.

A magyar tudomány nyujta a magyar közönségnek az élet könyvét, a világtörténetet. Nemzeti művelődésünkre fontos mozzanat ez.

Egy régi hiány pótlása, egy régi szükség kielégítése, egy régi kötelesség teljesítése.

A Nagy Képes Világtörténet illusztrációi.

A Nagy Képes Világtörténet összes illusztrációi kizárólag egykoru vagy korhű ábrázolatok lesznek. Képes mellékletei, történeti térképei, a szöveg közé nyomott rajzokkal és írásmásolatokkal a Világtörténet egy olyan kicsinyített historiai muzeumot nyujtanak az előfizetőnek, a minőt a maga valójában lehetetlen beszerezni. Ezek a nagy európai muzeumokból, családi és nyilvános könyvtárakból és levéltárakból, építészeti műremekekről egybegyűjtött s a legnagyobb műszaki tökéletességgel reprodukált illusztrációk rendkívül emelik a mű becsét, az egésznek művészi értéket adnak.

Ez a tizenkét kötet a legfényesebb magyar könyvek közé tartozik. Ez a tizenkét hatalmas könyv arra való, hogy nemzetünk minden műveltjének tanítója, barátja, tanácsadója, minden uri háznak ékessége legyen. A mű kiadására egyesült két könyvkiadó intézet bizalommal ajánlja tehát nagy, magyar vállalatát a nagy magyar közönségnek.

Franklin Társulat,

magyar irodalmi intézet és könyvnyomda.

Révai Testvérek,

irodalmi intézet részvénytársaság.

Előfizető gyűjtők sziveskedjenek a kiadóhivatalhoz fordulni.

Már 25 éve küldöm szét az 1900. évi párisi világkiállításon

Grand Prix-vel kitüntetett

Eredeti Hanna

Vető árpámat.

Czimem: (968)

Vodicka F. földbirtokos
Smrztitz, (Hanna)

Morvaország.

Minták ingyen és bérmentve.

Kurczk és Tea

Photozinkografiai műintézete készíti a legjobb Clichéket mindenféle nyomtatványhoz

Budapest, VII. Szentkirályi-utca 13

4 törzs

Plymouth

Rock

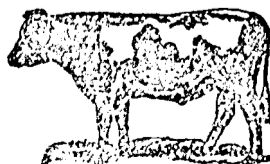
tyuk

eladó.

Áruk 50 korona.

Cim a kiadóhivatalban.

(1003.)

Simmenthali

üszök

megvételre kerestettek (12—15 drb.)

Levélbeli ajánlatok a kiadóhivatalhoz kéretnek.

(1005.)